

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

EL VIATGE DEL PRESIDENT DE LA REPÚBLICA A BARCELONA

La concòrdia és un fet

Al cap de dotze dies de la proclamació de la República, Barcelona ha tingut l'honor de rebre la visita del president del Govern provisional. Aquest viatge tenia dues finalitats: reconèixer l'eficàcia del moviment republicà de Catalunya i esvaïr als ulls d'Espanya la sospita de separatisme que havien produït aquest moviment i el seu fet culminant: la proclamació de la República Catalana.

Es inútil ponderar l'entusiasme que va desvetllar el viatge presidencial. Tothom ha reconegut que la manifestació popular de diumenge només pot ésser comparada amb una altra història que potser convindrà ressuscitar i posar de moda: la Solidaritat catalana. Barcelona, poble viu, fonal d'idees, sap mobilitzar-se quan cal.

No és ja tan inútil subratllar que la capital de Catalunya va demostrar a qui sapiga llegir, als qui coneixen aquest país, que el separatisme només pot existir si és abonat per la incomprensió, per la dèria de l'unitarisme i el centralisme, o per una manca d'esperit lliberal que comprometria seriosament el programa que pretén construir una Espanya nova. Diumenge varen victorejar Espanya milers de persones que durant tota la seva vida haurien considerat aquest victor com la pitjor blasfèmia política. Si s'ha viscut a Catalunya, i si no es té la mentalitat d'un A B C, us adonareu de seguida que en una Espanya que tingues la voluntat i la intel·ligència suficients per resoldre els problemes de llibertat, una Catalunya lliure seria l'alcaldia de l'espanyolisme. Si després de la manifestació de diumenge, i després de l'abraçada d'Alcalà Zamora amb Macià, l'home que fins ara ha estat el líder intransigent del separatisme, hi ha nuclis que fingeixen dubtar de la bona fe de Catalunya, caldrà preguntar-se, com els separatistes de vint-i-cinc anys enrera, si el que es debat no és una qüestió patriòtica sinó una qüestió d'influència i de predomini polític entre dues ciutats. Si el plet fos tan poc patriòtic, tan vulgar — tan «garbancero», dirien en espanyol — ens atreviríem a dir que la manca de patriotisme no ve de la nostra banda, i profetitzariem, amb la seguretat absoluta d'encertar, que, tard o d'hora, la partida és nostra.

Però, no ens embalem. Estem segurs que el president del Govern provisional ens va comprendre, i també estem segurs que els homes que formen l'actual Govern són de bona voluntat. Ens atreviríem a insinuar que un gran tant per cent dels perills contra Catalunya veia dintre de Catalunya. El pitjor perill, en aquest moment, podem ésser els catalanistes, la majoria dels catalans. Aquest perill pot revestir diverses formes — i consti que ja parlàvem d'això pel març de l'any passat en comentar la visita dels intel·lectuals espanyols—. D'una manera més o menys directa i immediata, les qüestions de sentiment poden determinar una situació política. Alerta, doncs, perquè és tan perillós jugar amb els sentiments dels altres, com seria perillós que de l'Ebre enllà juguessin amb els nostres sentiments. Diumenge varem donar una prova solenne que no ignorem aquest factor, i aquesta prova no fou un resultat del càlcul, sinó una expansió espontània dels nostres sentiments. Del març de l'any passat fins ara s'ha fet molt camí.

Aquella visita podia ésser el començament d'una nova idealitat hispànica. I la jornada de diumenge, després de tots els esdeveniments d'aquests dies, podria representar un pas bastant decisiu en aquest camí.

L'altre perill seria que a l'hora de establir i presentar un estatut cometéssim el primer pecat contra el liberalisme i sentís-sim més l'esperit de partit que l'esperit de poble. Si en aquest moment suprem donem un espectacle i dividim l'opinió catalana, es dirà de nosaltres el que durant més de dos segles s'ha dit de Polònia: diran que no ens sabem entendre, que som incapaces de governar-nos. Si l'esperit de poble, que en aquest moment ens ha de salvar, fos substituït per un esperit de partit, l'esperit d'una

ortodòxia partidista, potser ens exposariem a perdre-ho tot i a fer el major dels ridículs.

Cal no oblidar — i ja és molt haver-ho de dir — que a Barcelona hi ha preocupacions de caràcter social tan fortes que, en el cas de sortir a la superfície, tots els altres problemes polítics quedarien sota la taula. I,

Alcalà Zamora i Macià

quan els problemes polítics tornarien a surar, la situació podria haver canviat radicalment.

També sembla que oblidem el resultat de les eleccions a Barcelona. Els periòdics no han tingut temps d'estudiar l'escrutini de la votació del dia 12, perquè els fets s'han anat estalçant i creixent en importància. Val, però, la pena de fixar-se que amb un sol factor polític que es desplaçés, n'hauria prou per trasbalsar profundament els resultats de les últimes eleccions.

Tots aquests factors polítics, giravolten per l'espai. Pot passar un cometa amb una cua de gasos asfixiants. Afortunadament està en la nostra mà influir en la seva òrbita. Però l'encegament del triomf ens priva de veure'ls. El bon polític, el que guanyarà la victòria final, serà el que els pressenti i n'endeveni el curs.

Els Dijous — Blancs

Molts republicans s'han escandalitzat un xic que amb motiu del viatge del president del Govern provisional de la República a Barcelona no funcionés cap mena de protocol.

El plany és una mica exagerat i segurament no hi haurà cap mestre de cerimònies que gosés negligir la força de l'emoció com a element d'espectacle.

No obstant, si comentem en família la diada de diumenge, ens adonarem de seguida que va tenir dues parts: l'arribada i la festa a l'Estadi. Quant a l'arribada, no hi ha res a dir. Millor que l'entusiasme s'ho emportés tot, començant pel protocol; millor que el president no pogués revistar les tropes perquè el poble s'havia barrejat amb els soldats formant un sol exercit; millor que els músics no poguessin tocar «La Marselesse» perquè l'allau humana havia dispersat els músics, i el corneti era cent metres lluny del bombo, i el bombo mig quilòmetre lluny dels platets. No hi ha res que els dos presidents, Alcalà Zamora i Macià, arribessin un xic masegats al Palau de la Generalitat: l'efusió s'ho emportava tot. Els que hem vist una arribada del rei, jo que he vist l'última arribada d'aquest gran anarquistia coronat i puc assegurar que, malgrat haver estat ordenat que els funcionaris fessin festa, el passeig de Gràcia era gairebé desert, i el cordó de gent, format per una espessor de tres o quatre persones, arribava només fins al Majestic Hotel, no enyorem ni la formació correcta de les tropes, ni el riure simiesc del monarca. Aquella gentada i aquell entusiasme de diumenge eren tan violents com una força de la Naturalesa.

Però a la tarda, a l'Estadi, les 55.000 persones que l'ocupaven eren contingudes i emmarcades per les línies arquitectòniques d'una construcció feta a posta per amagat-cemar gent. Era, doncs, natural que els organitzadors de la festa s'haguessin preocupat una mica del protocol. En aquell moment, el protocol hauria contribuït a l'entusiasme. Una banda de música no hi hauria espallat res. Però això no té importància. En té molta més que la tribuna presidencial fos plena de gom a gom, fins a tal punt que els experts deien que la gent que mancava al gol del Migdia — unes quatre o cinc mil persones, l'únic buit que es veia a l'Estadi — s'havien instal·lat a la tribuna del president. El cronista pot assegurar que des de la tribuna general va veure com, durant una estona, pujava a la tribuna de la tribuna uns xicots que una estona abans li havien obert la porta del taxi... I això, francament, és excés de democràcia.

Com també és excés de democràcia que es permetés que, quan el president va baixar al camp, els jugadors i un nombre considerable de badocs fessin una pinya al voltant del president. Tots haureu vist al cinema els presidents Hoover i Doumergue al mig d'un camp d'esports, i us haureu adonat que el ceremonial és molt distint, i que hi ha un ceremonial.

Es clar que tot pot disculpar-se en un dia d'entusiasme, però, tanmateix, ha d'ésser un xic més difícil acostar-se al president. La República també té un estil i un protocol, i si algú s'havia imaginat que demà aniríem amb el president a fer una costellada plegats, sofrirà una gran decepció. Més i millor que el rei, el president representa vint-i-tres milions d'espanyols.—M. B.

MIRADOR INDISCRET

Els refiats

En Casabó, aleshores que es proclamava la República prenia l'auto cap a Camprodon.

Un amic que el va veure, li va exposar la seva temença que passés algun esdeveniment important.

—No tinguis por—va fer Casabó, amb to de suficiència.

I va afegir:

—En Cambó m'ha dit que no passaria res.

República i beneficència

El dia de la proclamació de la República, el poble de Manresa situat davant de la Casa de la Ciutat, va exigir que li entreguessin el retrat d'Alfons XIII. Naturalment, li fou donat i hom el cremà joiosament. Després, el poble va reclamar el retrat del general Despujols que figurava en la galeria de manresans diguem-ne il·lustres. L'alcalde senyor Selvas va trobar una solució molt hàbil.

—Més val que no cremem aquest retrat—va dir—. El vendrem en una subhasta pública i la quantitat que se'n tregui, serà destinada a beneficència.

Efectivament, així s'ha fet. Uns familiars del general Despujols han pagat del retrat 5.200 pessetes les quals han estat entregades a l'Hospital de Manresa.

—Vaja—deia un manresà no il·lustre— aquests han estat els primers monàrquics que han pagat car l'adveniment de la República.

12 + 14 = 26

L'encarregat del marcador de l'Estadi, probablement atabalat per la febre republicana que dominava l'ambient, es dedicà amb una constància exemplar a equivocar tots el números que havia de marcar. Durant el match de rugby, sobretot, arribà a fer veritables filigranes de confusionisme. Tot era treure i posar números, cada vegada més lluny d'osques. Per això, quan en el seu discurs, el senyor Alcalà Zamora va dir: la suma del dia 12 y del 14, nos traen este magnifico dia 26..., un espectador comentà:

—L'home del marcador deu opinar el contrari.

La flamenca a l'Estadi

Diumenge passat, a l'Estadi, hom tingué ocasió d'admirar una senyora, visiblement maridada amb un delegat estranger del Comitè Olímpic, la qual lluita... un esplèndid mantó de Manila!

La bona senyora no podia dissimular la seva estupefacció davant la general absència, entre el públic femení que omplia les tribunes, de l'espanyolíssima peça de vestir.

El senyor Ribé, amable i amant, se li va acostar amb la santa intenció de treure-li un pes de sobre.

—No en faci cas, senyora—li va dir—. Amb això de la República, sap?, ningú es recorda ben bé del que s'ha de posar...

Sentiments aristocràtics

Les llàgrimes de les grandesses d'Espanya amb residència a Barcelona aquests dies han produït pinyols impressionants.

No se n'adonen aquestes distingides aris-

tòcrates que al Ritz hi ha moltes orelles i tot se sent.

L'altra tarda una coneguda comtessa madrilenya casada amb un comte català, deia: «Ah! lo que es yo no vuelvo a confesar; imagínate lo que representa arrodillarte ante un cura republicano!...

Més sentiments

Com tothom sap, la fugida dels ex-sobirans d'Espanya ha deixat molt tristos a alguns membres de l'aristocràcia barcelonina, que, malgrat ningú no es recordi d'ells, s'han cregut en el deure d'espantar-se. Molts d'ells fins han abandonat el seu domicili i s'han traslladat als grans hotels, com si fossin places fortes de l'antic règim.

Per la ciutat es comenten algunes anècdotes d'aquests nobles retirats. Heus ací una d'elles.

Fa dies arribava a un gran hotel, on s'ha instal·lat, una senyora amb títol nobiliari quan li va sortir al pas el seu marit:

—Sabes que se ha muerto la Infanta Isabel?

—Sí—respongué la dama amb cara de dolor—. yo ya he llorado.

I llavors ell, que encara no ho havia fet, es tregué el monocle i s'eixugà els ulls, que començaven a humitejar-se-li.

Venjança negra

Com se sap — o com, potser, no se sap encara prou — el senyor Vinaixa ha estat nomenat governador civil de Palència.

El nomenament, no ho negarem pas, produí en certs llocs una certa sorpresa. Per exemple, un amic d'En Lerroux va preguntar-li:

—Com és que heu donat aquest càrrec a En Vinaixa?

—Es una venjança — contestà el ministre d'Estat—. Una vegada, a Palència, em varen apredgar.

La flameta de la il·lusió

Quan era imminent el canvi de règim, En Sert va anar a veure En Cambó, que encara estava a Espanya. El va trobar capficat pels esdeveniments i trist pel desastre que això representava per les seves ambicions d'home d'Estat.

En Sert va parlar de poncui.

—De totes maneres — digué — no s'han de pendre les coses a la tremenda. Mireu a França: les eleccions del 1914 van ésser fetes contra Poincaré, i al cap d'un parell d'anys la mateixa Cambra de Diputats sorgida d'aquelles eleccions l'anava a buscar com el salvador de la pàtria. I les eleccions del 28 foren fetes sota el signe Poincaré.

En Cambó va semblar que no acusava la frase d'en Sert i canvià de conversa, però en acomiadar-se, tingué un moment de coratge i digué amb veu ferma:

—D'aquí sis mesos em cridaran.

Mala tria

En una reunió de financers, no fa molt temps a Barcelona, un dels homes polítics d'aquí comentava amb el fill d'un títol nobiliari madrileny, les aptituds de tota la camarilla que volta a en Cambó.

—Miri—li deia el català—, aquesta colla de nois han agafat tots els defectes d'en Cambó i no han agafat cap de les seves qualitats.

—Ah, vamos—li respongué l'altre—. Han dejado escapar la Chade y se han quedado con el corcho...

Piquiponiana

A Pich i Pon se li atribueix la següent frase:

—...i pagades totes les despeses, quedarà un remenament de tantes pessetes...

El Dr. Bellido, viatger

El doctor Bellido gaudeix—i ben justament guanyada per cert— d'una fama extraordinària d'ésser amic de viatjar acompanyat d'una voluminosa càrrega de paquets.

A propòsit d'aquesta honestíssima debilitat hi ha qui explica—sentida dels llavis del propi doctor— la següent anècdota.

El doctor Bellido havia anat a París per uns afers mèdics, i, un cop aquests solucionats, cuità cap al Quai d'Orsay per tornar-se'n a Barcelona. En ésser a l'estació, però, li vingué un íntim rubor en adonar-se que no portava ni un sol paquet. Agafà un taxi i es féu portar a la botiga de juguets més pròxima.

L'endemà feia una entrada apoteòsica a casa seva, portant un cavall de cartó i un coixí de fer puntes per a la seva mainada.

Descuít

Aquesta debilitat del doctor Bellido suscitaria una admiració ben relativa si no anés avalada amb l'eloqüent particularitat que mai s'ha oblidat un sol paquet.

Hi ha un cas, però, que ve a ésser un parèntesi que s'interposa al seu admirable rècord de coses inolvidables.

Un dia, en baixar del tren—com de costum— passà llista dels paquets que portava i... exacte! Ni un més ni un menys. Però en girar-se cap als seus menuts l'ensurt fou dels de categoria.

S'havia deixat oblidada una criatura a dalt del tren.

FANTASMES

Aquella Sra. Raposo

S'ha reprès, per fi amb possibilitats d'èxit, una campanya pro destitució de la catalanòfoba senyora Raposo, directora de l'Escola Normal de Mestresses de Barcelona, que es creia un puntal de la dictadura i no n'ha estat mai res més que una humil servidora.

Durant l'excursió que a últims de l'any 1929 feren les normalistes de Barcelona, per tal de visitar l'Exposició de Sevilla, s'aturaren a diverses ciutats d'Andalusia, i a tot arreu rebieren mostres d'atenció. L'Ajuntament de Granada, per exemple, organitzà una festa típica en honor de les normalistes barcelonines. Mentre actuaren «cantadores y bailaoras», tot anà molt bé, però quan fou qüestió de ballar els assistents, la senyora Raposo circulà ordres:

—La Normal de Barcelona es una escuela de maestras y no de tanguistas. Tomaré nota de las que bailen y todas ellas serán suspendidas en los exámenes.

Tanta afició a la dictadura n'hi havia fet establir una de més modesteta, però igualment vexatòria, pel seu compte.

Els genis de la dramàtica

Abandonat en una taula de l'Ateneu hem trobat aquest fragment de diàleg que deu pertànyer a algun drama en gestació d'algun dels nostres genis de l'escenari. Diu:

«Sam.—Tu no saps que jo t'he donat més que la sang!

«Car.—Tu? Tu, el que t'has arrossegat...

«Sam.—Perquè t'estimo!

«Car.—Que hauries consentit els meus cops...»

Els sembla que ens agradarà.

Comprar una ganga

Un dels esdeveniments artístics de l'any sol ésser la tradicional exposició Cases, Rossinyol, Clarassó, a la Sala Parés.

L'èxit artístic de la celebrada fa poques setmanes fou molt gran, però sembla que no ho fou tant l'èxit econòmic. Quan vet-aci que, l'altre dia, la premsa donava compte que en Rossinyol havia sofert un agreu-jament dels molts mals que el sotgen, i, oh virtualitat de la propaganda!, començaren a presentar-se a casa seva una corrua de licitadors pels quadros que de l'exposició li quedaven. Un dels compradors, conegut contractista d'obres, que abans del directori únicament feia col·lecció de cap-i-cues, fa tractes amb l'esposa del pintor:

—D'aquests tres prengui el que vulgui, però no n'hi rebaixaré ni un centim de sis mil pessetes.

—En quedaré aquest que hi ha més vermell, i aï en van cinc mil!

—Sis mil i compra una ganga, perquè el meu marit està molt greu i pensi que si es morís en valdria tot seguit vuit mil.

—Com vuit mil?—respon en Rossinyol, que des del llit escoltava el mercadeig—. Així que estigui de cos present, ja et guardaré prou de donar-ne cap per menys de dotze mil!

Els xerraires "da Camera"

Tothom sap que als concerts de l'Associació de Música "da Camera" el públic parla que és un gust.

Diferents vegades la premsa n'ha parlat i els directius de l'Associació han cercat procediments per aturar les converses.

Al concert Cassadó de dilluns passat, un senyor que si no ens equivoquem és advocat i es diu Pujol i Germà, dirigí una al·locució al públic invitant-lo al silenci. Va dir tot allò que cal dir, però també va dir una cosa, si més no, impensada: que les dones fessin servir la seva feminitat per obtenir el desitjat silenci.

Caricatures contra la monarquia

Repasant revistes velles veureu desfilat tots els sobirans d'Europa. Però els mateixos dibuixants que en pintar el rei Eduard VII i Guillem II, per exemple, feien de comentaristes polítics, canviaven de to quan es tractava d'Alfons XIII. L'aspecte faraònic de la dinastia espanyola excitava els caricaturistes a atacar i fer mofa de les persones reials.

El lector trobarà, en aquesta pàgina i la següent, unes quantes caricatures publicades per *L'Assiette au Beurre*, revista que va dedicar alguns números monogràfics a Espanya (generalment obra del portuguès Leal da Câmara), l'entrada dels quals fou rigorosament prohibida al seu temps.

URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que està indicat.

DR. DOMÍNGUEZ RODRÍGUEZ
Catedràtic de la Facultat de Medicina de Sevilla

GRÀFIC INDICADOR DELS CLOCS A OBTENIR ES LOCALISA EL REUMA

La República a l'Estadi

Si alguna vegada la famosa divisa inventada per l'amic Sunyol i Garriga ha tingut un sentit exacte, indiscutible, ha estat en ocasió de la magnífica festa del passat diumenge, a l'Estadi. Esport i ciutadania... Els oradors hàbils han teixit tota mena de combinacions a base d'aquestes dues paraules: que si la política és un esport, que

teixa representació. Els jugadors barcelonins varen enllestir la seva feina en una hora i mitja. Els catalans de les tribunes, potser en tindran per més estona...

Tots recordem perfectament la tarda solenne de la inauguració d'aquest mateix

La multitud davant de la Generalitat, diumenge al matí

si l'esport és una política... Tant li fa. Diumenge, veiérem un Estadi republicà i un festival esportiu o, si voleu, Estadi esportiu i festival republicà. Els conceptes es poden confondre fins a l'infinit i, de tot plegat, només en pot quedar un record alegre, cordial i ple d'esperances per al poble de Catalunya.

Per primera vegada hem vist que la multitud que omplia un dels nostres camps d'esport estava més interessada i fins si es vol apassionada per l'espectacle que se li prometia en la llotja presidencial que no pas pel que se li oferia sobre l'herba verda de la pista. Per una transposició paradoxal, diumenge, les veritables vedettes de la tarda eren els senyors Macià i Alcalá Zamora i no En Zamora i En Samitier. Sort en vàrem tenir. Perquè si la inflamació passional del públic s'hagués desviat concretament sobre l'interès del match ens hauríem trobat amb una tarda pessima, lamentable.

Algunes vegades, a Catalunya sobretot, els esportius han estat el pretext de les expansions patriòtiques del poble. Es a dir, que l'esport ha estat el puntal de la política. Diumenge, hom va fer, en certa manera, la pau. Els polítics foren els puntals de l'esport.

Sobre el camp, hi havia entaulada una partida entre Irlanda i Espanya. A les tribunes, en les antesales i en l'ambient, es dirimí un match entre Catalunya i Espanya. El partit de futbol va acabar amb un empat. El match polític va acabar, de moment, amb la victòria mútua dels dos bàndols. El temps ens dirà, potser més aviat del que ens pensem, si aquest resultat sorprenent es decanta d'una manera sensible per una banda o l'altra. Ara per ara, l'optimisme permet a tothom de cultivar les millors esperances.

Sobre el terreny de joc, uns catalans portaven la representació d'Espanya. A les tribunes, uns altres catalans portaven la ma-

Estadi. El 20 de maig de 1929, segon dia de l'Exposició, Alfons XIII seia a la llotja presidencial. L'acompanyaven el general Primo de Rivera, el marquès de Foronda, el general Barrera, el baró de Viver, En

L'Estadi, diumenge a la tarda

Milà i Camps... Els murs de l'Estadi estaven perfilats per la nota joiosa de les ensenyes de totes les nacions. En el lloc d'honor, la bandera de la monarquia espanyola presidia en mestressa absoluta. Sols hi mancava una bandera, a l'Estadi: la de les quatre barres.

Aquell dia, hi havia música. Els altaveus llençaven sobre la multitud les notes greus de la *Marxa reial*. En el camp, lluitaven

l'equip de Catalunya i el guanyador de la copa d'Anglaterra. La cerimònia oficial es desenrotllava amb ordre i amb tota la rigidesa protocolària.

Aquell dia, el públic prescindia de la pompa oficial, girava la vista de la llotja de la presidència i posava tota la seva atenció en la festa esportiva. Les ovacions eren per als atletes. Samitier i Zamora eren, encara, els asos de la tarda.

En aquell dia de maig, devien ésser pocs els ciutadans que podien preveure que, dos anys més tard, en una tarda d'abril, l'Estadi tornaria a omplir-se; que els colors de la bandera de la monarquia haurien estat alterats per una franja morada i que aquest fet hauria decidit la floració, tot al volt de l'Estadi, de les banderes catalanes voleiant, lliures, sota el vent; que en la llotja presidencial, en la mateixa butaca que ocupava Alfons XIII, hi seuria un home de cabells blancs que seria, també, el símbol vivent de l'Espanya; que l'acompanyament, però, hauria canviat: que seria En Francesc Macià el que representaria la Catalunya que en aquella tarda de maig usurpava els Viver i els Milà i Camps... Per això, diumenge, la multitud es desentenien de la lluita esportiva i girava els seus ulls vers la tribuna. Les ovacions i el voleiar de mocadors, eren per als homes que, de fet i de dret, presidien.

El 20 de maig de 1929, les lletres del marcador deien: *Cataluña*. El 26 d'abril de 1931, deien: *Espanya*.

Han vingut banderes noves, ha canviat la gent, la rigidesa protocolària d'abans ha estat suplida per una allau de democràcia que ha sortit dels cors i del cervell i que, en un altre aspecte, envia la llotja presidencial i posava un punt de confusió en tota la cerimònia oficial. Sobre l'ample cel de l'Estadi planaven altra volta els noms de Catalunya i d'Espanya. Els catalans aplaudíem unes frases castellanes que abans

L'APERITIU

Història contemporània de l'Estadi. — 20 de maig 1929. — L'Estadi és nou de trinxina i ple de gom a gom, la massa del públic i les franges d'arquitectura vistes des de la tribuna central fan l'efecte d'unes grans forrades atapeïdes de caviar. Hi ha banderes de tot arreu; només hi manca la nostra, la catalana.

Juga una selecció del país amb els Bolton Wanderers, finalistes de la copa d'Anglaterra. Som als primers dies de l'Exposició. L'ànima dels barcelonins va amb sabates de xarol, unes sabates que apreten pertot arreu, però que fan un efecte màgic. El Rolls del duc d'Alba ha desfet el rímel de totes les xicotetes que xuclen l'aperitiu a les terrasses. El marquès de Foronda ha arribat a unes proporcions majestàtiques; els pequesos, els trinxeraires, la caravana que ha pagat M. Citroën, els venedors de gomes pels paraigües, tots plegats neden en una felicitat de granadina amb sifon.

A la presidència de l'Estadi hi ha l'ex-rei amb tota la família. Les dames porten vestits de color de fum i de color de rosa. Els homes porten un barret de copa i un jaqué flamants.

En un descans en passejo pels corredors, el públic a peu dret escolta el metall de la *Marxa reial* amb una positiva indiferència, molts dels presents és possible que reneuguin en veu baixa, però no es sent ni una mosca. Tot passejant pel corredor, topo materialment amb Primo de Rivera; el dictador porta una armilla de color de cacauet i una corbata blau metàl·lic. El contacte de l'abdomen d'un dictador no m'emociona gens.

Aquest dia memorable és el dia que he sentit més que Barcelona era una colònia del rei d'Espanya.

1 de juny de 1930. — L'Estadi és el mateix, les mateixes torrades de caviar; el públic, però, una mica més reduït. Es juga la final d'Espanya. La bandera catalana encara és a la presó, però la pompa s'ha desinflat; s'han dit moltes misses per l'ànima del Dictador, que com sap tothom va morir a París.

A la tribuna hi ha els mateixos personatges reials. S'ha de confessar que han canviat una mica. Els barrets de copa s'han substituït per uns flexibles d'aparent democràcia, uns barrets sense gota de pretensió. Les dames van senzilletes. Alfons de Borbón porta una americana de color d'ala de mosca i té un aire cansat, com si dugués pols al bigoti. El general Berenguer té un aire de regidor radical, no sembla el cap del Govern ni el cap de res. L'infant don Carles és un païsa de mitja vida sense gota de brillantor militar.

L'Estadi ha perdut aquella rigidesa d'espectacle colonial, la presència dels reis no commou a ningú; s'estan allí com uns simples espectadors.

El partit entre el Bilbao i el Madrid ha pres al final unes proporcions canibalesques. L'espectacle del primer de juny de 1930 va ésser una cosa tronada, descolorida, sense nervi.

26 d'abril de 1931. — Continua el caviar; els granets, però, brillen d'entusiasme. De moment seixanta mil mocadors volen per l'aire. Esclata una ovació que fa tremolar el cel. A la tribuna no hi ha cap rei ni cap marquès de Foronda. La tribuna està plena de ciutadans, més ben dit, plena de poble.

Entre el poble de la tribuna, hi ha el president Macià, el ministre i president Alcalá Zamora, el ministre Nicolau d'Oliver, les autoritats de la República, els amics de les autoritats, el Comitè Olímpic Internacional. Entre els olímpics n'hi ha un d'una barba blanca, i el públic de moment es pensa que és el pare Miquel d'Esplugues disfressat.

Partit entre Espanya i Irlanda; partit dolent, ensopit, però no hi vol dir res; avui la pilota és el de menys, els jugadors verds i vermells sembla que es facin reverències, tots tenen els ulls per la tribuna, per les encaixades dels presidents Macià i Alcalá Zamora, pels rams de flors, pel color i l'alegria de l'espectacle.

Fa gairebé dos anys que l'Estadi va néixer a la vida esportiva, el seu primer moment va ésser, com he dit, típicament colonial, de vergonya per tots, una vergonya que no varen netejar els barrets de copa ni la tarda esplèndida.

En el primer gran moment republicà de l'Estadi, han volat totes les banderes, i la nostra, la dels quatre pals vermells, gran, magnífica, multiplicada.

La bandera de la Generalitat de Catalunya, la que era a la presó com tantes coses que ens afecten directament al cor.

Tota la festa ha tingut un aire improvisat, amb aquesta cosa una mica olla i flexible de les improvisacions. En el moment colonial no van oblidar-se de les orquestres, ni de les marxes que feren la nostra dignitat i en canvi, en el moment de l'alegria i de la reivindicació, es van oblidar la música, però no hi vol dir res, els himnes de la llibertat els portàvem tots els espectadors en el fons del pit, de música en sobrava...

L'Estadi ha deixat d'ésser un estadi colonial, s'ha rentat de la ignomínia del seu naixement; jo confesso que el diumenge passat em va donar la sensació clara i precisa de l'estadi d'un poble lliure.

Fins aquí la història contemporània del nostre Estadi.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CARICATURES CONTRA LA MONARQUIA

El rei, a Eduard VII. — Vós que us heu ocupat tant del millorament de les races de cavalls, heu fet ben fet de comptar amb mi per millorar les races reials.

(Del número de *L'Assiette au Beurre* del 6 d'abril de 1907, dedicat a Alfons XIV)

—Jo sostinc que una gran duquesa alemanya hauria portat millor la corona d'Espanya que una simple Battenberg!...

(Del número de *L'Assiette au Beurre* del 2 de juny de 1906, dedicat al matrimoni d'Alfons XIII)

La reina mare. — Acaba de néixer un príncep? Pse! Què vol dir això?... A la seva edat, ja feia sis mesos que el meu fill era rei!

(Del número de *L'Assiette au Beurre* del 6 d'abril de 1907, dedicat a Alfons XIV)

LAMPARES APLICS I CORNUCOPIES D'ESTIL LENA, S.A. Barcelona Exposició i venda: Rosselló 238, junt a Passeig de Gràcia

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11 Tel. 11655

UNA MIDA QUE ERA NECESSARIA

La reducció de l'Exèrcit

L'obra del govern provisional va seguint el seu camí amb tant de fermesa com de tacte: val a dir que el poble ho secunda d'una manera admirable, i l'exèrcit, que fins ara havia gaudit d'una fama, segons s'ha vist injusta, de militarisme, està donant proves de posseir un esperit cívic molt per damunt d'aquell del segle passat, de les guerres civils i els *pronunciamientos*. L'exèrcit de 1931 té totes les característiques morals per arribar a ésser un exèrcit a la moderna.

Dos entrebancs s'hi oposaven fins ara. La Llei de Jurisdiccions, que, sots color d'emparar-lo, el desorbitava i el mesclava en qüestions alienes al seu professionalisme; cosa que per força l'havia d'afèblir, com hem demostrat diverses vegades des d'aquestes columnes; i, després i sobretot, la quantitat excessiva de militars existent en el nostre exèrcit en peu de pau.

Espanya posseïx en l'actualitat uns vint-i-tres mil militars — solament de generals, n'hi ha 600 —. Com sigui que en peu de pau, actualment, té 80.000 homes de tropa, resulta que si fem un senzill càlcul, consistent a restar els 23.000 militars del total vuitanta mil, tindrem, en xifres rodones, la quantitat de 60.000 soldats: i en dividir el nombre de soldats pel d'oficials, ens trobarem que correspon un militar per cada tres soldats; quantitat evidentment fantàstica.

El nombre de coronels que Espanya tenia en començar l'any 1914, era superior al d'Alemanya, la qual es preparava aleshores per fer la guerra, amb un exèrcit permanent de 900.000 homes. Espanya, en aquell temps, en tenia 100.000.

I, a present, tenim més oficialitat que França i Anglaterra sumades.

Els defectes d'aquesta inflació són evidents: no tan solament perquè obliguen l'Estat a destinar la part més important del seu pressupost a guerra, en una forma exorbitant i desproporcionada, sinó encara, perquè, a fi de donar feina a tot un núvol de personal, cal deformar l'exèrcit, augmentar inútilment els destins, crear una estranya burocràcia, empescar-se comissions, etcètera, etc.

Això està en perfecta contraposició amb la concepció moderna de la guerra, que demana un exèrcit reduït, molt preparat i molt eficient, on cadascun dels elements tingui la seva aplicació precisa.

Aquesta elefantiasi militar era una de les culpes més grosses de la Restauració, i a qual, en comptes de reduir els quadros massa esllanegats per la confluència de personal provinent dels dos exèrcits de les guerres carlistes, va augmentar-los, volent crear una mena de casta que li servis d'instrument d'opressió del poble.

Com sol succeir, la primera víctima va ésser l'exèrcit. El primer resultat de la inflació del personal va ésser que el ministeri hagués de fer economies pel cantó de l'armament. Criminalment van ésser enviats l'exèrcit i la marina a l'empresa de Cuba.

La segona víctima ha estat la monarquia. Primo de Rivera, el liquidador, l'hereu-escampa del passat règim, va imposar-se amb un *pronunciamiento* a l'antiga usança.

Quant al poble, simplement, ha recobrat la seva llibertat.

Però la solució del problema militar d'Espanya, en aquest aspecte, volia i vol molt

de compte: una solució massa radical hauria repercutit contra persones que, al cap i a la fi, no tenen cap culpa. Reduir els quadros per decret i llençar el personal al carrer seria una injustícia, quan no una imprudència.

Per això la tasca legislativa de l'actual govern provisional ha començat per allà on calia: ha tancat l'acadèmia general. Això, automàticament, fa que no vagi prenent increment el nombre d'oficials que ja existeixen.

MANUEL AZANA
Ministre de la Guerra

Pel que fa als que ja existeixen, és clar que s'hauria pogut recloure'n la quantitat per decret i passar-los a la reserva automàticament, respectant-los el sou que guanyen. Però, de tota manera, la disposició hauria pres un caràcter de violència i, potser, d'atropell envers persones que tenen guanyada una plaça mitjançant unes oposicions, uns estudis, unes pràctiques i un contracte amb l'Estat.

Més convenient i delicada és la fórmula que s'ha trobat: concedir als militars el dret a demanar el retir amb tota la paga. Així són ells que prenen la iniciativa per un acte de lliure voluntat.

I és de creure que la mesura tindrà eficàcia; perquè, en primer terme, és evident que totes aquelles persones les quals, per la força dels seus sentiments monàrquics, han de trobar-se violents dintre l'exèrcit de la República, demanaran per retirar-se i no es podran plànyer que se'ls hagi tractat d'una manera injusta ni venjativa.

I, en segon lloc, tots els que vulguin lliurar-se a tasques civils, saben que poden fer-ho en una forma avantatjosa. Car sempre tenen una base econòmica fixa. No dubtem que aquesta perspectiva temptarà més d'un.

I, finalment, retornat l'exèrcit a la seva òrbita professional, amb la supressió de la Llei de Jurisdiccions, i consolidat amb la minva dels seus quadros fins una proporció racional, podrà ocupar el lloc que li pertoca entre els d'Europa, d'acord amb l'elevat esperit civil i patriòtic que ha demostrat en aquesta darrera etapa de la història d'Espanya.

ROSEND LLATES

Mirant a fora

Semblança

El president de la República Francesa, M. Doumergue, en el seu viatge a Tunis, s'ha fet tenir al corrent dels esdeveniments que han girat cap a Espanya l'atenció de tots els països.

De retorn del viatge a Toulon, els mariners de tots els països en rada cridaren «Visca la República!» com és de reglament. — Té, sembla que siguem a Espanya — digué M. Léon Bérard, ministre de Justícia.

Qüestió de protocol

Com és freqüent en viatges oficials, el bei de Tunis concedirà el president de França amb l'Ordre de la Sang, les insígnies de la qual són molt cares i s'han de restituir, un cop mort el titular, al Gran Mestre de l'Ordre.

Aquest mateix ús existeix en altres Ordres, com la de l'Elefant de Dinamarca i la del Tusó d'Or a Espanya.

D'ençà de Felip V, hi ha una doble Ordre del Tusó d'Or, amb dos Grans Mestres: l'emperador d'Austria i el rei d'Espanya. Però ni a Austria hi ha emperador, ni a Espanya rei.

Què passarà quan es mori algun cavaller del Tusó d'Or? A qui haurà de tornar les insígnies?

Però aquesta qüestió no ens treurà cap hora de dormir.

Circumstància atenuant

A l'últim, Felix Weingartner, el conegut director d'orquestra alemany, ha pogut dirigir a París, on adhuc li ha estat donat un àpat que ha pres aires polítics, puix que tots els oradors han parlat de les bones relacions entre els pobles, de la pau universal i de la manera de mantenir-la, principalment a base de música. Però indubtablement el millor discurs, perquè fou el menys encarat, resultà el de la senyora Schreiber, diputada al Reichstag, que es presentà com una alemanya amb circumstàncies atenuants, perquè he nascut a Viena.

L'emigració austríaca

Després de la guerra, Austria ha passat molta misèria, la qual ha provocat una gran emigració, i no pas emigració temporal, de gent que va a buscar feina als països veïns, sinó emigració definitiva. El canceller Ender, però, no creia que això fos cap mal. Deia un dia al Consell Nacional d'Emigració:

—Tot emigrant alleugereix les finances de l'Estat, perquè no ajuda a consumir els fons de socors als aturats forçosos. Els seixanta mil austríacs que han emigrat aquests darrers deu anys, més que res, han fet un gran servei a llur pàtria i n'han permès l'aixecament financer.

No fa gaire, el ministre d'Agricultura, Andreas Thaler, cap dels agraris tirolesos, ha dimitit el càrrec per anar a fundar una colònia agrícola austríaca al Paraguai. Havia demanat tres cents homes que el volguessin seguir, i se n'hi van presentar més de deu mil.

Antisemitisme

Els racistes obtingueren uns quants llocs a l'Ajuntament de Bremen i, tan bon punt en prengueren possessió, proposaren de prohibir que als escorxadors de la ciutat es sacrificés bestiar segons el ritus judaïc.

Que la comunitat israelita en protestés, era d'esperar; ja no ho era tant que també ho fes el Norddeutscher Lloyd.

Aquesta companyia de navegació allegava que l'adopció d'aquella mesura l'obligaria a comprar a una altra ciutat la carn destinada als emigrants israelites d'estricta observància i es corria el perill que els jueus de Polònia i de Romania triessin un altre punt d'embarc per emigrar a Amèrica.

Historieta escocesa

Un escocès, estalviador com tots ells, pren un doble en una taula de cafè. Tot d'una s'adona que una mosca ha caigut dintre el got. Es beu quasi tota la cervesa i crida el cambrer, li ensenya la mosca i protesta enèrgicament de la poca condició del cafè, etc. El cambrer li porta un doble acabat de tirar.

Un escocès d'una taula veïna, que també està bevent un doble, ha vist tota la mamímbra. Així que el cambrer se n'ha anat, pregunta cortesament al primer escocès: —Dispenseu; esteu llest de la mosca?

Els dos sexes descontentes

L'Òpera de Dresde va decidir formar la seva orquestra amb dones, les quals a tot arreu del món cobren menys que els homes; però, a fi que els espectadors no se n'adonessin, les artistes es veien obligades a vestir-se d'home abans d'asseure's davant del faristol.

Com era previsible, el subterfugi fou descobert aviat, i ha suscitat violentes protestes de totes bandes: pel cantó dels homes, perquè molts músics no tenen feina; pel cantó de les dones, perquè les feministes no admeten que les dones s'hagin de vestir d'home per trobar feina.

Historieta americana

Fa tres anys, un gran businessman de Chicago es troba malament i consulta els millors especialistes del país. Tots li diuen que només té tres anys de vida. L'home, doncs, líquida els seus negocis i decideix divertir-se i prou, durant el temps que li queda. Però les distraccions, els viatges, els canvis de clima i d'habituds en fan un home nou, talment que al cap dels tres anys és un home curat... però que s'ha gastat tota la seva fortuna.

El businessman, aleshores, arma un plet contra els metges, i els reclama, per danys i perjudicis, exactament el valor de la seva fortuna, que ha gastat en tres anys fiant-se en el diagnòstic i pronòstic dels metges.

RELÍQUIES NACIONALS

La bandera de l'Estat Català de 1873

La primera temptativa de creació d'un Estat Català, que volia federar-se lliurement amb Espanya tota i els diversos Estats que en ella es formessin, és coneguda. Fou feta, naturalment, a Barcelona, sota la primera República espanyola, els dies 8 i 9 de març de 1873, tot just un mes després de constituida aquella República. Fou un intent efímer, que no pogué arribar a cristal·litzar davant l'oposició de Pi i Margall i tot el Govern central, que volien sotmetre a les Constituents l'Estatut general de la Fede-

El volien treure al carrer per a contrarestar una manifestació monàrquica, i van fer-ho. Després fou sempre l'estendard del Club fins a la República. Millor dit, fins al 9 de març, en què fou consagrat oficialment — i històricament — en el balcó de la Generalitat, quan Catalunya intentava reconstituir-se amb la proclamació del seu Estat Federal.

Aquell Estat Català no tingué pròpiament bandera. Però l'estendard del Club dels Federalistes li'n féu, i esdevingué la seva ensenya oficial mentre pogueren mantenir-lo.

Mort l'Estat Català, restaurada la Monarquia nefasta de Sagunt, l'estendard no brillà gaire més al vent de les plaques. Els federals continuaren actuant, i el penó presidia dignament llurs reunions arborades, dintre la llar col·lectiva... Més tard, dissolts els centres, desfetes les organitzacions, desfermada sovint la repressió borbònica, l'estendard anà de mà en mà, i arribà fins i tot a passar molts anys a una barraca de Can Tunis! Tanmateix, la vella guàrdia vetllava: després de molts tràmits llargs d'explicar, Pau Cot pogué tenir la relíquia entre les altres coses estimades, dintre el seu piset fosc del barri de Santa Caterina.

En tota aquesta llarga època de vicissituds, només sabem tres sortides de l'estendard. La primera va ésser en 1881, quan Pi i Margall vingué a Barcelona. (Fou llavors que li afegiren el mot «Pact», motiu de discòrdia encesa amb els partidaris d'Almirall. Fou un acte polèmic. La teoria del pacte era interpretada diversament, aleshores, pels federals i pels catalanistes. Sembla que Almirall s'hi va enfadar força.) La segona sortida va ésser per anar a la festa de la Solidaritat. La tercera i darrera, per veure com posaven la primera pedra al monument del propi Pi i Margall, en 1917.

L'estendard amida 126 per 90 centímetres. A l'envers hi ha les inscripcions següents: «Estado Catalán» (al centre, dintre un triangle). — «Libertad—Igualdad—Fraternidad» (al mig del triangle). — «Club de los Federalistas». — El mot «Pacto» ja hem explicat com el van afegir. Es a baix. Les lletres de la cara són vermelles damunt fons groc, i el conjunt és també emmarcat de vermell. El revers és més simple:

REPÚBLICA
DEMOCRÁTICA
FEDERAL

en groc sobre vermell. (Els bons federals catalanistes d'aquell temps, ingenuos i romàntics com l'estendard mateix, escriven encara en castellà la majoria de llurs coses.)

Vet ací l'estendard històric d'aquell Estat Català de 1873, gairebé llegendari per a nosaltres.

GRANIER-BARRERA

L'estendard federal de 1873

ració abans de tolerar la formació de cap Estat particular.

La història d'aquell assaig gloriós ha estat sumàriament divulgada, aquests dies, per la premsa quotidiana. No hi podem afegir res. Només podem desitjar, com tothom, que l'Estat Català reanascut suara es consolide per sempre, puix que ha evitat destrament els esculls que li donaren mort llavors. Així l'aspiració secular de la Nació nostra serà aconplida.

Molta de gent ignora, però, que l'Estat Català fugís de 1873 tingué un estendard, i que aquest estendard ha estat servat fins ara, com mereixia, per un ciutadà que visqué aquelles gestes: Pau Cot i Verdager, supervivent venerable de la República anterior, arxiu vivent.

Vet ací la història d'aquest penó, tal com ens l'ha explicada fervorosament el propi Pau Cot.

Va ésser fet en 1868 per alguns ciutadans barcelonins del «Club dels Federalistes». El van confeccionar amb una certa pressa...

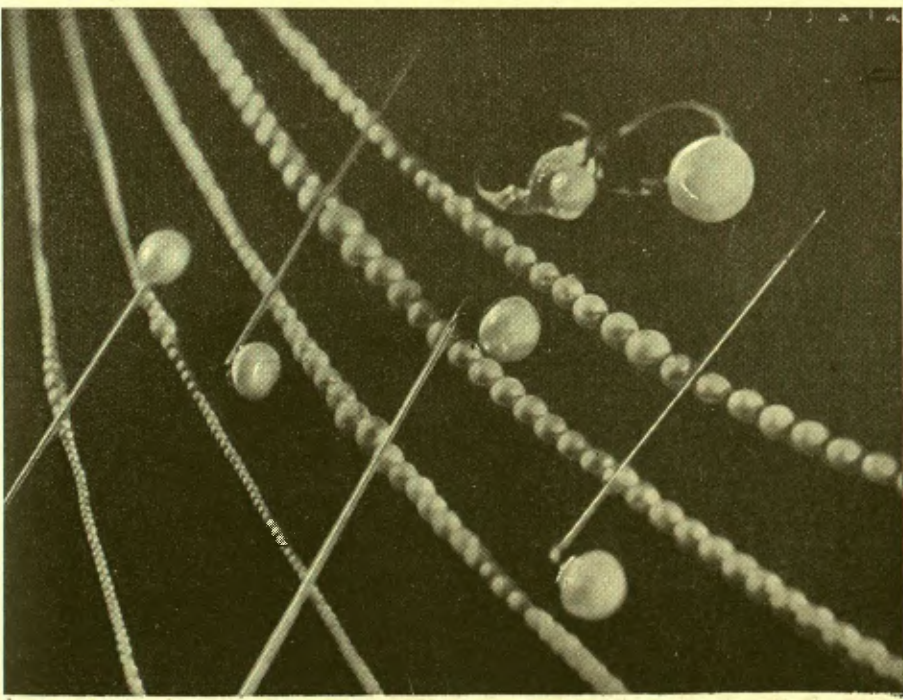
La vella cortesana. — Dios mío!... quina delícia!... amb pipí de Son Altesa!

(Del número de L'Assiette au Beurre del 6 d'abril de 1907, dedicat a Alfons XIV)

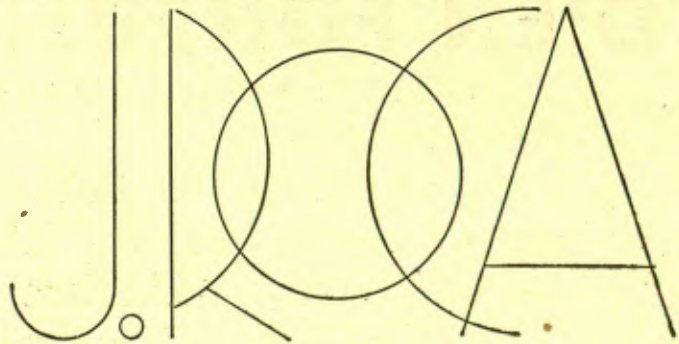

L'hereu del tron???

(Del número de L'Assiette au Beurre del 6 d'abril de 1907, dedicat a Alfons XIV)

EL JOIER DE MODA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

LES LLETRES

La Venus Ortopèdica

Conte inèdit de Carles Sindreu i Pons

Tots dos sobre un escull en mig de la mar d'asfalt.

Klaxon. Una doble cinta de cruiximents xiuladors de cautxú ens separa del món.

Ara es dispara la soneria elèctrica i apareix el disc taronja sota el robí gegant del tràfic-control.

Klaxon. Klaxon. Després una maragda viva.

Travessam ràpids. En guanyar el passeig lateral esguardo novament aquella faç que jo he resseguit àvidament un dia o altre.

—How are you, my dear?

Es Sunny. La tenniswoman que ha meravellat els públics arreu del món.

Ara em somriu esvelta a través dels triangles vermells de les genives i m'allarga una mà argentada. La seva mà esquerra, que té en separar-se del seu cos perfecte, uns petits cruiximents inoblidables...

Sunny sempre canviant, sempre nova de trineu, m'esguarda fixament d'una manera blava.

Els núvols primis i morats —cilindres d'una màquina complicada— ratllen i donen moviment al cel.

Les meves orelles són lluentes, envernissades...

Hem demanat al xofer del taxi de circumvallar una mateixa illa de cases a tot gas.

El carrousel s'ha posat en marxa.

Mentrestant jo li he dit que l'estimava amb convenciment.

El meu esguard giravoltava entorn de les meravelles del seu cos únic, tan d'avui, tan de sempre...

Sunny era el tipus de bellesa 1915 i va ésser el tipus de bellesa 1920 i serà el tipus de bellesa 1940.

Ella marxa sempre uns mil·límetres davant del temps...

Sunny, divina Sunny...

Quan voltàvem per quarta vegada les cases d'aquella illa plena de neguits lluminosos, tenia la serpentina del seu perfum entortolligada al coll.

M'ennuegava.

Els xisclats calligràfics de les botigues eren cordills encesos rera els cristalls.

I en passar, les vitrines, com els rectangles d'un film —rectangles que la velocitat aprima— en posava un séc al front.

Les meves dents eren grogues.

Hi va haver un moment que semblava que pensés coses profundes...

—Tu m'estimes sense comprendre'm, oi? —parlà la meua amiga com aquell que no vol atorgar-li importància.

—Vols dir que cal comprendre una dona per estimar-la, Sunny?

—No, evidentment. L'esperit d'una dona no compta en aquests afers. És a dir, allò que hem convingut a dir-ne esperit. L'esperit de la dona cal cercar-lo en el contorn que ella mateixa il·lumina, en el gest intel·ligent —plasmació superada d'un estat

anímic—, en el pentinat que explica allò que hom cerca inútilment en el fons de l'ànima femenina... Però tu encara no estimes el fons de veritat que hi ha en mi —dic el fons per entendre'ns—. Tu no pots estimar-me perquè no em comprens, creu-me...

Jo li tenia una mà fina i sàvia entre les meves mans que jo no controlava. Les meves mans que jo esguardava com les mans d'un altre.

A cada sotrac els seus dits i les articulacions del braç feien un cruiximent estrany i voluptuós.

—Sunny. T'estimo per tot allò de profund i definitiu que hi ha a flor de pell de la teua bellesa canviant. No cerco pas en el fons del teu cor un ressò imprecís de l'acord harmònic que ja he trobat en un alt relleu del teu cos perfecte. És la teua carn turgent i els teus cabells amb olor d'idees de dona jove, el que jo estimo. Tan banal em creus, Sunny meua?

—No t'esforcis. No tractis d'omplir amb paraules sense sentit la buidor —deliciosa buidor— que hi ha en els teus silencis podrits de literatura. Tu no tens ni una idea vaga del que jo sóc. Potser és millor per tots dos.

—Et comprenc i et comprenc sempre, estimant el teu cos admirable i únic.

—Es que tu no estimes el meu cos veritable. Tu estimes el cos que jo he fet a posta per tu avui, i estimaràs el que jo em faré perquè el gaudeixis demà, però que saps tu del meu cos eternament inèdit que floreix al meu albir? Jo sóc el teclat d'un piano. Sóc la fulla de paper en blanc on els homes escriuen amb termocauteri, aquelles paraules divines que després esborro perquè la bellesa a través de l'eternitat no s'ha fet per vosaltres.

Jo sols sabia repetir-li d'una manera maquina i imbecil:

—Et comprenc, Sunny, et comprenc...

Dintre el remolí allucinant em sentia assistit per l'instint de conservació en forma d'idees pedestres i repetides...

No obstant tot girava obstinadament entorn meu i la klaxon em feia estornudar a cada punt.

—Tu has sentit parlar d'aquell ferit que li amputen una cama i al cap d'unes hores xiscla encara del dolor que sent en el fragment d'ell mateix que ja és lluny per sempre?... T'ofereixo aquest exemple ben a peu pla perquè arribis a entendre... Et sé tan obtús, amic meu... Doncs bé, jo, tota nua, nua en carn viva, «em sento» el relleu de les sines que no tinc, dels flancs que m'he fet podar, de les dents veritables que vaig perdre un dia, dels biceps de les meves cames intervingudes quirúrgicament... La meua sensibilitat és una cosa única —la meua personalitat— perquè es posa com una botina i dona formes ideals a tot allò que és inexistència. Que pressentis tu de tot això? Dignes...? ...Ets un home vulgar, Repugnant. Ja et prepares per dir-me que haves endevinat. T'he parlat massa i (ara la veu li bronzia com una molla escapada d'un aparell de rellotgeria) em fas fàstic... Ets un cretí... Té... té... té... Vet ací el que tu estimes.

I dins un estat d'enterboliment total, em sentí bufetajat, no per les seves mans ventoses, sinó per una cosa més tova i angustiosa —més tard he comprès que em va tirar un pit a la cara, una mena de solidesa de cautxú— i els vidres del cabrió rebren les bales de vidre dels seus ulls, desapareixen no sé pas com...

Vaig copsar un seguit de contactes metàl·lics entre cruiximents de seda de roba íntima. Sunny era un peix que es mossegava la cua dintre onades de seda de diferents colors. I feia jugues ressorts i feia malabarismes amb aquelles peces sagrades que així que deixaven d'ésser ella mateixa esdevien fragments d'un puzzle genial sense connexió amb cap més cosa existent...

El líric tustar dels ulls de Sunny sobre els vidres fou un avís al xofer.

El cotxe frenà en sec.

Sunny saltà lleugera.

Millor dit: l'espectre de Sunny abandonà el cabrió i jo vaig restar entre l'aire nou del carrer i la meua veritable Sunny... Unes sines de goma... Uns flancs de cautxú inflables com bosses d'aigua ortopèdiques. Una mena de formes de cama encoixinades de fibra vegetal i aplicacions de níquel. Una cabellera postissa. Un ull de vidre ferit. Una bona part de la regió glútea deliciosament falsificada... Tot en llibertat de ritme i expressió sobre la catifa de vellut blau marí estesa al fons del taxi.

Mentrestant la meua mà verdosa que semblava la mà d'un altre, treballava encara els dits d'aquell braç esquerre ortopèdic de Sunny —BRAÇ ESQUERRER ORTOPÈDIC TÍPIC DE TOTES LES JUGADORES DE TENNIS— que jo vaig tenir molta pena a misticificar davant l'esguard inquisitiu del xofer —el front ple de molsa grisa i els ulls marcant els cèntims de deu en deu.

Jo servo encara el braç ortopèdic de Sunny en el lloc destinat a bastons i paraigües del meu armari.

Les tardes emplantades de novembre, mentre hi ha gent que aturmenta inútilment les petites taules de tres peus carregades de reumatisme, jo resto tancat amb pany i clau dins la meua cambra que dona a un pati interior. De tant en tant projecto amb el braç de Sunny cruiximents ortopèdics i els mobles responen amb altres cruiximents més explosius i més humans... Si el joc es prolonga, apareix un espectre al fons del mirall del gran armari.

I és aquella Sunny que volem els homes com jo —UNA VENUS ORTOPÈDICA— la que per un moment em diu coses desagradables amb la seva veu viperina de sabates noves en dia de pluja.

CARLES SINDREU I PONS

(Del llibre La klaxon i el camí, d'imminent publicació)

ELS LLIBRES

Miquel Llor, *Laura a la ciutat dels sants* (Edicions Proa)

Miquel Llor: sis anys de vida literària (1924-1930); tres novel·les (*Història grisa*, *Tàntal*, *Laura a la ciutat dels sants*) i un llibre de contes (*L'endemà del dolor*); la més alta consagració literària a Catalunya (Premi Crexells). Fora del gènere narratiu, a penes trobem el seu nom enlloc més, per ara: escassos articles a MIRADOR, obtinguts difícilment, i prou. (S'ha parlat de si intentaria escriure per al teatre). Ens trobem, doncs, amb el cas d'un escriptor català que és, gairebé exclusivament, un novel·lista; cas rar dintre la literatura catalana, on tan poca gent ha de fer tanta feina i cada u ha de tocar, amb més o menys afacció, una gran varietat de tecles.

El fet que Miquel Llor s'hagi consagrat gairebé exclusivament a la literatura narrativa, sense immixció d'altres tasques literàries o paraliteràries, no vol dir que a ella pugui dedicar tot el seu temps. Tret de quan hom ha trobat una recepta de fer novel·les, sembla —almenys així ho he sentit dir a alguns novel·listes catalans— que la feina d'escriure'n no consent la simultaneïtat amb el cultiu d'altres gèneres. Per això és lloable l'abstenció d'En Llor pel que fa a d'altres gèneres literaris, la qual ja ens dona una característica, diríem temperamental, del seu art: la probitat.

Probitat que es reflecteix en tot: fons i forma, i es tradueix per la discreció més extremada. El pessimisme més negre circula de cap a cap de les seves obres sense estridències, embolcallat en una prosa polida recercada a fi precisament de no semblar gens, encoixint amb tots els recursos que maten les arestes.

A força de fluïdesa, els personatges, ja grisos, s'agrisen encara més; llurs conflictes no prenen mai proporcions èpiques: no semblen de prou envergadura per a això. En mans d'un altre, potser no arribarien a interessar, però Miquel Llor sap fer-nos interessar per ells; perquè ens els presenta minuciosament analitzats, amb aguda consciència dels mecanismes psicològics. La hipersensibilitat de l'autor li és una font preciosa; moltes vegades us és impossible de destruir on acaba l'experiència còpsada en els altres i on comença el treball d'interpretació de l'autor. Perquè aquest, més conscient que el personatge, està en disposició de veure-hi més clar. Aquesta juxtaposició quan és perfecta, quan el lector més fi no destrueix la part de l'autor de la del personatge, és la que fa els bons novel·listes psicològics.

Miquel Llor (a la dreta) en un antic retrat de família

Diríem que un dels temes centrals de les obres d'En Llor és la dificultat, gairebé la impossibilitat, de la mútua comprensió dels éssers humans. Una muralla impenetrable ens envolta, que fa impossible trobar en els altres la guarició del mal de la soledat espiritual, el més terrible per a les ànimes sensibles.

Aquest és el cas de la barcelonina Laura, amant de totes les amables superfuïtats que posen una nota agradable en la vida, de tots els refinaments que, per dir-ho d'una manera breu però força aproximada, troben la seva expressió en les pàgines (de text i d'anuncis) del *Vanity Fair*, per exemple, de la barcelonina Laura transplantada, gràcies al seu matrimoni, a un medi provincial, resclosit, hipòcrita i levític, on ni ella coneixerà amb ningú, ni els altres la compendran, i acabaran per obligar-la, amb la ferocitat pròpia d'una ciutat d'aquelles característiques, a fugir-ne, truncant així una vida mereixedora d'una altra sort.

Tot aquest drama de la incomprensió, l'eix de *Laura a la ciutat dels sants*, és un drama d'imponderables. Tots els factors de l'hostilitat que enemista Laura amb gairebé tots els que la volten, obren per acumulació a dosis fraccionades. Cap gran passió no agita ningú: és un drama sord, però d'acció lentament corrosiva, sense esclats

de violència, d'una grisor que desgraciadament és la norma de la majoria d'existències, i en això troba el seu interès humà alhora que la seva limitació.

Si l'art és *faire quelque chose de rien*, com deia Racine, En Llor ens ha sortit un mestre en l'art d'esprèmer totes les possibilitats de la mediocritat de la vida que és un dels temes més estimats pel pessimisme desencanyat.

VARIETATS

Sobre la literatura americana

De V.-F. Calverton en el *Scribner's Magazine*:

«El que els nostres crítics haurien hagut de veure, però no ho han vist, és que la ruïna de la nostra literatura no és imputable al puritanisme, sinó a la «respectabilitat». Qui l'ha corrompuda és la burgesia industrial, amb totes aquelles superexerces literàries del segle XIX: fals optimisme, reticència sexual, esterilitat emocional, i tota mena d'insípides refinades del sentiment que han ridiculitzat tot el que han tocat.»

De Fred Lewis Pattee en el prefaci de *The New American Literature*:

«Els quaranta anys que han passat des de 1890 constitueixen un període ben delimitat de la història americana. La literatura d'aquesta generació, rica en canvis meravellosos, s'ha allunyat talment de tot el que la precedeix, que queda sola i única en el seu gènere. La seva ànima i la seva força motriu han nascut en els nous territoris de més enllà de l'Alleghany.»

Depuració literària a Rússia

Les inicials L. O. P. K. P. vénen a designar una cosa com Associació d'escriptors proletaris membres d'exploacions agràries col·lectives. Sembla que s'ha descobert que alguns dels components del L. O. P. K. no són d'extracció proletària o pagesa, i això ha fet que, a Leningrad solament, ja en fossin expulsats setze, i una sort igual tocarà a tots els components que no puguin acreditar un *pedigree* satisfactori.

Un cop depurada la L. O. P. K. P., els seus membres seran repartits en vint brigades literàries, les quals seran trameses als camps, per a fins de propaganda. Aquesta propaganda versarà, principalment, sobre els deures dels pagesos pel que fa a la sembra, de la qual depèn en alt grau el benestar de Rússia.

Si més no, aquestes brigades de literats al servei de l'agricultura del país revelen una fe fervent en l'eficàcia de la literatura.

Desaparició de l'heroi

El personatge heroic desapareix de la literatura americana i anglesa. Des de la *North American Review* ho constata Louise Maunsell Field amb alarma i amb tot d'exemples provatoris. Les dones que escriuen novel·les —i n'hi hi ha tantes a Anglaterra, i encara més als Estats Units!— no són gens indulgents envers els personatges masculins de llurs novel·les. (Potser es tracta d'una animositat de la vida real transportada a la literatura.) Però els novel·listes tampoc són gaire indulgents amb els seus germans de sexe.

Què s'ha fet, doncs, del personatge novel·lesc, tot ornat de belles qualitats? Ha desaparegut sense deixar rastre? L'assagista esmentada el retroba en la novel·la política, que dona al lector modern, potser fatigat de la negror de la literatura contemporània, la possibilitat de descobrir personatges intrèpids, lleials, altruistes, menyspreadors de la mort, felços només amb l'única recompensa del triomf de la justícia i de la innocència.

Fontbernàt

SASTRE

Trajos mig temps a preus mòdics

Cucurulla, 2, 1.ª.-Barcelona

JUST CABOT

ISIS HIMNES CATALANS!

Per primera vegada en discos:

ELS CENT HOMES D'EN FONTBERNAT

Tenor solista: EMILI VENDRELL

amb la cobla Barcelona

El Cant del Poble
Catalunya, pàtria nostra - Els Segadors
La Marsellesa - L'Arbre sagrat
L'Himne a l'arbre fruïter

Odeon

Origen de la Tuberculosis

Aquesta terrible malaltia és produïda generalment per contagi i són més propenses a adquirir-la les persones dèbils. El microbi és a l'aire i en respirar passa als pulmons, on, si es tracta d'una persona dèbil, es desenrotlla i reproduceix donant lloc a la malaltia. Per això recomanen els metges a totes les persones dèbils, als nens i convalescents, que prenguin el

Fofo-Glico-Cola Domènech.

I E L T E A T R E

LA "COMPAGNIE DES QUINZE" A propòsit del sàinet MIRADOR TEATRAL

Quan Jacques Copeau, després de la seva intensíssima activitat teatral, menada des de 1913 fins a 1924 al gloriós *Vieux Colombier*, va retirar-se al poble de Pégny-Verger, va ésser seguit per diversos deixebles de l'escola que havia fundat amb l'ajut de Suzanne Bing, Georges Chennevière i Jules Romains, aquella escola que, segons paraules de Copeau mateix, havia estat fundada amb el convenciment que la renovació del teatre per la qual la nostra època no cessa de clamar i amb la qual

adquisicions, utilitzar-ne només allò que els pugui servir per la finalitat que perseguien: la resurrecció del dinamisme teatral.

Per trencar d'una manera decisiva amb el criteri realista, amb tot el que sigui submissió a la concepció oficial, amb la idea rutinària que tenim del teatre, aquella disposició que Copeau féu de l'escena del *Vieux Colombier*, que en el seu temps semblà excessivament rigorosa, ha estat rectificadament inflexible. Encara era massa fàcil d'adaptar a les necessitats del teatre corrent,

Certament hi ha crisi de teatre. I de qualitat. La indiferència o el desviament del públic és conseqüència d'això.

El nostre s'aguanta d'esma, i quan no, a força d'injeccions esporàdiques de patriotisme, les quals li donen un alè momentani. El castellà, per rutina.

La crisi del castellà és més vistosa, per contrast amb la seva tradició i perquè és d'una extensió molt superior al nostre. Es pot dir que des de Benavente a Linares Rivas, passant pels «muñozseques» i altres, tot el teatre castellà és construït a base de xerrameca; una xerrameca que vol ésser enginyosa unes vegades i d'altres mordax; que vol resoldre problemes sense saber les quatre regles; i que en el fons és d'una innocència, d'una pedanteria — quan no analfabetisme — insuportables. Benavente fou el pontífex d'aquest pseudo-teatre fet de farfalleja oratòria i, consegüentment, l'iniciador de la decadència actual del teatre castellà.

Anys enrera la revista *España* publicà uns articles de crítica de Pérez de Ayala, memorables. Articles que causaren sensació perquè anaven de dret contra els ídols del teatre, des dels Benavente en avall. Crítica despietada, gairebé cruel, però justa, d'aquest teatre fet exclusivament amb materials verbals; teatre que omple l'escena de personatges, sense més ni més, i que no diuen res de particular fora dels qualificatius que s'apliquen a si mateixos amb èmfasi: *La señora Marquesa*, la *señora Vizcondesa*, *El diplomático Fulano de Tal*, *agregado de París*, etc... En diuen alta comèdia d'això.

Després d'aquella crítica no en quedà res sencer. Es salvà del naufragi el teatre d'Arniches i el sàinet castís, objecte, per part del crític susdit, dels elogis més xardorosos. Contra la rampoia, la pedanteria, les infules i la buidor general del teatre castellà, oposava la frescor, la gràcia, l'enginy i la sàbia humana d'aquell teatre popular i viu.

Encara avui podria ésser suscrita íntegrament. Subsisteixen la buidor, l'enfarragament, la verborrea; el sàinet mateix ha perdut qualitat. Els vells ídols, però, han estat arreconats, mentre el teatre d'Arniches, en canvi, ha assolit categoria clàssica.

I és que, efectivament, es tracta d'un teatre de qualitat, evidentment superior, en tots conceptes, a moltes altres manifestacions de més envergadura aparent del teatre castellà.

Extret directament de la vida, però passat pel sedàs de la visió i del concepte que té l'autor de les coses del món. Això vol dir que no es tracta d'una visió externa, d'una reproducció fotogràfica fidel de la vida i dels costums, fet a l'habilitat tècnica, sinó d'una interpretació personal i viva.

Tal com Arniches entén — tot i que es subjecta a les normes clàssiques espanyoles — els seus sàinets, tenen més abast, una visió més ampla que molts drames. L'explicació és elemental. Aquest és apte per a enfocar un aspecte de l'home i les passions. El sàinet ens el mostra sota totes les facetes i té l'avantatge — el més important de tots — de poder-les contrastar amb les febleses. D'aquest contrast neix el grotesc, el ridícul, que és un dels elements més importants del teatre. Molière ho sabia. Ho saben els italians i fins els grecs.

Sempre que un autor, empès per una idea o un sentiment enlairat, s'ha cregut obligat a fugir certa mena de tares, s'ha valgut del remei eficaç del grotesc.

Arniches no podia desviar-se de les trajectòries clàssiques. El seu teatre és, per tant, d'una enlairada finalitat moral. El tema, l'exaltament de la bondat. Es situa entre el poble i d'aquest, entre els desvalguts. En altres sectors la hipocresia, els apetits inconfessables.

En les seves obres hi ha abundància de personatges que fan l'efecte de tarambanes o del que en diem ximplers, però que en són només quant a l'anècdota; en un mo-

ment donat saben posar a rotllo als garneus de tota mena.

Es d'aquest tipus que es val Arniches per a posar en ridícul els altres, els seriosos. Uns tarambanes i uns ximplers que són capaços de totes les bondats i virtuts. Personatges que en certes ocasions presenten afinitats accentuades amb Charlot. Se'n diferencien en què així com aquest queda sempre amb agre-dolç i no arriba mai a triomfar, els d'Arniches, més afortunats, es surten sempre amb la seva.

Carlos Arniches

Recordeu aquell fanaler bevedor de *Serafin el Pinturer*? Entre bromes i veres, tot fent tentines, posa a rotllo tota una família que vol casar la filla, contra la voluntat d'aquesta, amb un vell ric, per tal de poder viure amb l'esquena dreta; ja veïns ganes de treballar al xicot d'aquesta i li fa casar.

I aquell bandoler de *La sobrina del cura*, que fa passar per l'adregador a un cacic i a un fill d'aquest, que pretenen, valent-se del seu poderiu, usar i abusar d'una noia infeliç i de tot un poble?

En aquesta comèdia trobem un tipus de capellà rural, bonadós i recte, que és gairebé una excepció en tot el seu teatre. Perquè el volteranisme és una característica acusada del teatre d'Arniches. En conté exemples abundants.

Sempre la bondat. I sempre triomfant, en les seves lluites amb la hipocresia o el mal. Arniches és, certament, un optimista.

Els recursos dels quals es val per assolir-ho són d'una realitat excel·lent. En les lluites empra armes del millor tremp. Gràcia a empenyar-se els arguments i les situacions, una visió certera, precisa, del grotesc, i un enginy formidable en fer parlar els personatges.

Un llenguatge únic en el teatre. Únic perquè és, entre el seu valor literari, de debò; és un llenguatge que no ho és, sembla del carrer. Aquest detall és suficient per a donar idea del seu valor. No hi ha retòrica ni faramalla. Arniches és, demés, un caricaturista genial.

Recordeu *El pobre Valbuena*? És una caricatura esplèndida del que ara en diem «castigadors» i abans «tenorios». Una obra mestra, comparable pel seu abast amb certs tipus de Molière. Després de veure'l actuar, difícilment pot ésser pres seriosament un tipus d'aquesta mena.

El teatre d'Arniches, tot i la seva aparença lleugera, pertany per dret propi a la més noble i elevada missatge artística i intel·lectual. Pérez de Ayala tenia tota la raó en posar-lo per damunt de tot l'altre teatre castellà. No serà per demés afegir que si el teatre castellà d'avui tingués la qualitat del de l'Arniches, la crisi no existiria pas.

JAUME PASSARELL

Aclariment

En el seu número 94, corresponent al 13 de novembre de 1930, MIRADOR acollia en aquesta pàgina un article: *Es escriptors catalans i el teatre*, en el qual el seu autor, el conegut escriptor Francesc Trabal, exposava una iniciativa destinada a afavorir la representació d'obres teatrals inèdites.

D'aleshores ençà, diverses persones de les que trameteren obres responen a la crida d'En Trabal, se'ns han dirigit preguntant-nos l'estat dels treballs encaminats a la realització de l'esmentada iniciativa.

Perquè serveixi de resposta a tots els interessats, hem de dir que MIRADOR és absolutament aliè a l'assumpte, i que el nostre paper es limita a publicar en les nostres columnes la iniciativa d'En Trabal, al qual lliurarem les obres que, per a major comoditat dels autors, ens oferim a rebre.

Tota gestió, doncs, relacionada amb aquesta qüestió, l'estat de la qual ignorem, cal que sigui feta prop del seu iniciador, el senyor Francesc Trabal, de Sabadell.

Teatre polític

L'actualitat teatral alemanya és ocupada gairebé pel teatre històric-polític. Ja no solament és portada a l'escena la història contemporània (*L'afar Dreyfus*), sinó els esdeveniments més recents de la guerra i de la postguerra. Després d'un *Brest-Litovsk*, d'un *Mil nou cents catorze* i de dues obres sobre la revolta de la marina alemanya en 1916, al Teatre Popular de Berlín es presenta l'assassinat del president del Consell d'Àustria, el comte Stürgg, pel socialista Adler. L'autor, Stefan Grossmann, viuen resident des de fa alguns anys a Berlín, era conegut d'Adler i del seu pare, el cap de la social-democràcia austríaca. Aquesta obra de teatre, el títol de la qual és *Els dos Adler*, que sembla unes memòries escenificades, ha provocat un moviment de reacció envers el gènere autobiogràfic transportat al teatre abans i tot de la mort dels que en foren protagonistes reals.

Malgrat això, s'ha estrenat no fa gaire una altra obra per l'estil, referent al procés Bullerjahn. Sembla que aquest Bullerjahn fou condemnat, injustament, diuen, per haver denunciat un dipòsit d'armes clandestí. S'ha iniciat una campanya de premsa per tal de demanar la revisió del procés.

L'òpera vienesa

Amèrica es va posar de moda i, en el ram teatral, el jazz va desterrar dels escenaris l'òpera vienesa. Fins a Viena i a Budapest quedaren minats els seus baluards. Però a l'Europa central s'inicia una reacció, i Franz Lehár i Imre Kalman, hongaresos tots dos i tots dos especialistes en l'òpera vienesa, obtenen actualment uns èxits que recorden els de l'avantguarda.

Kalman sosté seriosament que el nivell de l'òpera vienesa s'ha elevat considerablement, però avui, per dissort, els fragments, per més bons que siguin, corren el perill de passar despercebuts entomem de l'allau de música enregistrada i impresa.

A més a més, l'òpera, com tot el teatre, que al capdavant no és sinó una indústria de luxe, no s'ha pogut escapar de la depressió general, i molt més en els temps actuals, en què li han sortit puixants competidors, el més temible dels quals és el film sonor. I evidentment, els més grans èxits de públic registrats en la curta vida del cinema sonor, són d'òperetes filmades.

El mateix compositor, que confia en la reascensió del gènere que cultiva, afirma la seva confiança en un fet realment simptomàtic: els americans demanen òperetes vieneses completament desinfluides de música ianqui: òperetes Kalman cent per cent.

DIMARTS, 5 MAIG, A LES 10 NIT
AL
PALAU DE LA MÚSICA
CATALANA

Concert a Benefici
de l'Escola
"Ramona Guix"

organitzat per la
Comissió Permanent de Dames

de
l'Associació Protectora de
l'Ensenyança Catalana

amb el concurs de
l'Agrupació Coral
de Música Antiga

PROGRAMA

- I Part. El Motet.
- II Part. La Cançó Popular Catalana.
- III Part. El Madrigal i La Cançó.

(Segles XIV, XV i XVI)
Venda de localitats a les Oficines de la Protectora, carrer dels Arcs, 1, pral., fins el dia 2 de maig; després d'aquesta data, a la Unió Musical Espanyola, Passeig de Gràcia, 54; i a la guixeta del Palau de la Música Catalana el dia del Concert.

Teatre Català ROMEA
Compania catalana VILA D'AVI

Avui, tarda, a les cinc:
La Princesa dormida

Nit, i totes les nits:
ELS CRIMINALS

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

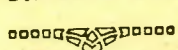
GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

El paper de la multitud

Es proclama sovint que el teatre realista, naturalista o psicològic ja no escau a la nostra època. «Cal renunciar — ha escrit Philippe Lamour en la revista *Plans* — al drama burgès compost entorn de l'individu, al profit del qual es sacrifiquen els personatges, i les regles, lliurant l'espectacle a l'atzar de la *vedette*. A falta de res millor, els joves prefereixen les acrobàcies matemàtiques del circ, la geometria vivent de les *girls*, el marc exacte de l'estadi.» Antonio Machado, a *La Gaceta Literaria* ha remarcat la fallida d'un teatre en què el diàleg raonant i raonable, inspirat en Freud, ha substituït a l'acció i ha fet de l'escena una càtedra on els artistes peroraven per torn. I Antonio Espina ha fet notar, des d'*El Sol*, el fracàs dels «teatres de cambra», que pretenien salvar l'art dramàtic substituint el gran públic per un públic triat.

Els esforços de la Companyia dels Quinze a París i de Marc Connelly a Nova York, encaminats a ressuscitar el dinamisme teatral, no han estat apreciats pels teòrics intransigents que pretenen que el teatre ha de cercar en el poble la força perduda, ja que al cap i a la fi el teatre no és sinó una emanació del poble. Segons aquests teòrics, la Companyia dels Quinze i Connelly s'inspiren en els misteris de l'Edat mitjana; però aquests eren escaients en una època en què el poble era místic i religiós, mentre que avui dia no responen a unes masses obreres descregudes.

Jean Giraudoux, que ho ha observat de prop, constata que el teatre alemany ha estat creat per al poble, i no pas pel poble. El teatre alemany actual afalaga la peresa del públic estalviant-li la feina d'instruir-se amb la lectura: hi ha obres que posen en escena personatges i ensenyen història, d'al-

tres ensenyen filosofia, etc. És més còmode, a fi de comptes, anar al teatre que seguir un curs.

Sens dubte és Rússia el país on és aplicada més integralment la fórmula del teatre popular. Cap separació entre l'actor i l'espectador. La comèdia o la tragèdia són un joc col·lectiu en el qual tots prenen part.

Els defensors del teatre popular pensen que, cada dia més, la societat es decantarà per un teatre en què l'element individual serà absorbit per les grans individualitats col·lectives, en què els herois, els personatges individuals, hauran desaparegut completament.

Teatre Català NOVETATS

Compania catalana, direcció:
CARLES CAPDEVILA

Avui, tarda, penúltima de

La Ventafocs

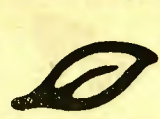
Nit, TERTULIA CATALANISTA
Programa Rusiñol:

A cal Antiquari

i
El Casament de conveniència

Solament quatre dies, 7, 8, 9 i 10 de maig:

SYLVIE
la cèlebre actriu francesa

EL CINEMA

DEL TEATRE AL CINEMA

"Liliom" de Molnar

Es incontestable que en termes generals el públic que assisteix al teatre està més disposat a pensar, a acollir favorablement les innovacions i també els procediments insòlits, que no pas aquell altre públic que omple els cinemes. Adhuc les mateixes persones reclamen en una banda certes prudències que no els ve ni llunyanament la idea de reclamar en l'altra lloc.

Potser serà perquè el públic està ja prou

les coses del més enllà, és una cosa a la qual no venim obligats.

L'important era mantenir el to, mig de farsa mig de misteri, amarat d'imatgeria popular, a la manera del modern teatre d'Henri Ghéon, i crec que Borzage ha reeixit. Les seves intencions són prou clares perquè no hi hagi lloc a dubtes.

Borzage ha pogut eliminar un sens fi de diàlegs la funció dels quals es reduïa a pre-

Liliom (Charles Farrell) i Júlia (Rose Hobart)

habituat al teatre per sentir-ne certa fatiga, la causa per la qual vegi amb simpatia tot assaig de revolució, tota novetat sensacional o bé simplement graciosa, introduïda en el motllo escènic.

No veiem ara als cartells d'un teatre el reclam d'un nom que diu: *Set accions simultànies en una mateixa escena!* I l'obra de Brückner, a la qual es refereix aquesta indicació, no fa sinó ocupar el lloc que l'any passat en el mateix escenari ocuparen obres americanes animades d'un semblant aire de renovació.

I pensem, amb un Bernard Shaw, un Pirandello, un Molnar, per no citar sinó noms a bastament coneguts, triomfant i guanyant-se una popularitat cultivant un gènere que voreja sempre l'escàndol i posa a llum les perplexitats del sentit comú. Per bé que aquestes aventures fructifiquen a l'escenari, jo no sé el que s'esdevindrien transportades al cinema, o més ben dit, després de la darrera sessió Studio Cines, hi ha motius per a tenir dubtes sobre l'èxit de tal empresa.

La aventura de filmar *Liliom* de Franz Molnar que Frank Borzage ha portat a cap, és el que se'n diu una aventura arriscada, sobretot si el transcriptor s'atén a la fidelitat de l'original, ple de subtils psicològiques, d'excursions originals fora dels viarans dels llocs comuns i comportant, per acabar-ho d'adobar, un epíleg absolutament inversemblant.

Aquest epíleg, que no és sinó — per parlar en un llenguatge familiar en metodologia científica — una hipòtesi còmoda, per a posar en evidència certes veritats morals, juga en l'obra de Molnar exactament el mateix rol que en la *Santa Joana* de Shaw juga l'epíleg corresponent. Allí com aquí, la figuració de situacions que hem convingut a tenir per indispensables, provoca una hilaritat saludable que no deu per això dissimular-nos l'eficàcia del procediment.

Borzage ha respectat al peu de la lletra l'obra original. L'única llibertat que s'ha permès ha estat en la manera com s'ha figurat les condicions d'aquest traspàs. L'autor ha anat a cercar els elements d'aquesta figuració en la imaginació de Liliom, empleat d'un parc d'atraccions. La invencible atracció que el *carrousel* ha exercit en vida damunt d'ell, lligat de peus i mans al costat de Júlia, el domina encara en la seva vida més enllà de la mort. Veure en aquesta candorosa figuració una sàtira sobre tota possible materialització antropològica de

cisar la psicologia dels personatges. Per això comptava amb la lògica de la *camera*, tant o més cenyida que la lògica del discurs. Tenia sobretot una Rose Hobart que en el rol de Júlia s'ha revelat excepcional, amb tot el misteri interior d'una Greta Garbo i tota la intensitat dolorosa d'una Lillian Gish.

Tota la intenció de l'obra consisteix, crec jo, a veure com les existències es prolonguen damunt la terra i s'entrellacen entre elles. Una representació pagana del dogma de la comunió dels sants: «La gent s'imagina que és suficient morir per acabar... Morir no basta... Això fóra massa còmode.»

I mentre el món es recordi de nosaltres, no podem dir que nosaltres hàgim finit realment. Això és el que ve a dir en el fons l'obra de Molnar.

El record de Liliom perdura i alimenta com una existència la flama de dues vides, i aquest record és molt més eficaç que no pas la presència de l'home, de Liliom en persona, home de virtuts indisciplinades, virtuts folles, capaces d'atraure més calamitats del que ho faria un vici autèntic; home de bona voluntat, però inhàbil a fer la felicitat dels seus.

Heus ací l'avinentesa de tornar damunt la terra que és oferta a Liliom per a reparar el mal fet. Fidel sempre el seu tarannà, Liliom no pot sinó persistir en la seva barroeria. El primer que fa és apropiat-se el corn de l'arcàngel Gabriel (manca en la còpia donada a Studio Cines aquesta al·lusió al cabdill angèlic), acte que no fa sinó preludiar la nova cadena de disbarats.

Com a cineasta, Borzage ha fet una bona tasca. Els fotògrafs dits d'avangada poden aprendre moltes coses d'un film que debuta amb aquella bella imatge de Rose Hobart en mig de la resplendent vaixel·la de cristall i que es manté sense decaure en aquesta tessitura inicial fins a la fi.

Els mots no s'acumulen mai excessivament; el film marxa doncs a compàs d'un interès mantingut, un film naturalment que per a valorar en definitiva caldria no haver perdut cap mot dels diàlegs que els protagonistes sostenen entre ells.

Borzage sembla abandonar la fotografia obscura i velada dels seus primers films amb Janet Gaynor que senyalava reminiscències germàniques. *Liliom* és d'una fotografia lluminosa, clara i perfecta.

Apuntem un film coratjós i també una revelació sensacional: Rose Hobart.

J. PALAU

PANORAMA

Sessions especials

A més de *Liliom*, el film de Frank Borzage del qual llargament ens ocupem ací mateix, Studio Cines ens ofereix en la seva darrera sessió *El tren blau*, film considerable realitzat per Ilja Trauberg i del qual parlarem en el pròxim número.

Els Amics del Cinema han canviat de domicili. Dimarts els hem trobat al Fantasio, on ens han donat a conèixer un documental sobre Afganistan i el film de Dupont: *Els dos mons*, film sobre la qüestió jueva parlat en francès.

"La Marsellesa"

Era de preveure. Aterrada la monarquia, moltes coses pecaminoses han deixat d'ésser-ho per convertir-se en saludables.

La Marsellesa, film de Paul Fejos que abans es deia *El capità de guàrdia*, prohibí per la censura perquè excitava a la rebel·lió, ha estat autoritzat i serà projectat molt aviat a Barcelona.

Com que és un film de Paul Fejos, hem cregut anunciant aquesta autorització comunicar una bona nova als nostres lectors.

La reestrena d'*El creuer Potemkin*, per altra banda, ens fa augurar una imminent ratxa de films russos.

Chaplin, jueu?

Segons un diari jueu, *Hajut*, cap allà l'any 1880, arribà a Londres un jueu rus, de nom Jude Kaplan, el qual s'anglicitzava el cognom de Chaplin, ingressava en un teatre de varietats de Whitechapel i més tard es casava amb una de les seves col·legues, cristiana, de la qual tingué dos fills, Sidney i Charlie.

Per la seva banda, Charlie Chaplin, en el seu llibre *Els meus viatges*, diu textualment: «No sóc jueu, però en mi hi ha alguna cosa de jueu; així ho espero, almenys, perquè tots els grans genis tenen una mica de sang jueva.»

Fatty

Un dels homes del cinema mut que més havien fet riure, Roscoe Arbuckle, conegut per Fatty, ha mort en la misèria.

Ja fa uns quants anys, en una festa nocturna que Fatty donava als seus amics en un hotel de San Francisco, morí una noia, Virginia Rapp. Fatty fou acusat d'aquesta mort, involuntària amb tota seguretat, ja que, al cap d'un procés que durà uns quants mesos, fou absolt. Però el procés li costà tots els diners que tenia, i un descredit total; la puritana Amèrica no perdona. Una rivalitat econòmica entre Los Angeles i San Francisco afegí llenya al foc. Es va tornar

impossible la projecció dels seus films, per l'actitud del públic.

Va deixar els estudis dels bols de vodevil, sense gran èxit. Després, obria un cafè a Los Angeles, que no fou pas cap brillant negoci. Fa cosa de quatre anys, es va presentar a l'Empire, de París, en un número idiota que fou xiulat sense contemplacions. Els que el recorden, asseguren que Fatty no hauria pas servit per fer films parlants.

Aquest home que havia conegut la popularitat i la fortuna, des de l'escàndol que trencà pel mig la seva carrera, va anar de Rodes a Pilats, com diria En Pich i Pon, per acabar morint en la misèria més negra i gairebé oblidat de tothom.

Films contra la civilització

II. — Civilització com a presó

Es molt diversa la concepció de la vida rústega als temps clàssics i als temps romàntics. Si els homes del romanticisme giren la mirada al camp ho fan per un imperatiu de *llibertat*; els clàssics, per un imperatiu de *perfecció*. I és curiós que quan es tracta de fingir la natura el romàntic crea un parc anglès i el clàssic un jardí italià. El primer posa salzes, xiprers, rierols, i si

d'anaf-se'n al camp. Horaci i Fray Luis eren homes de ciutat; el camp i la seva nostàlgia eren el cuplet de moda que calia servir lícitament, però que no els obligava absolutament a res. El mateix diríem de Bernardin de Saint-Pierre.

Aquesta desviació lírica vers el camp té en la cultura d'avui clars exponents constatables. Hi ha una devoció per la natura

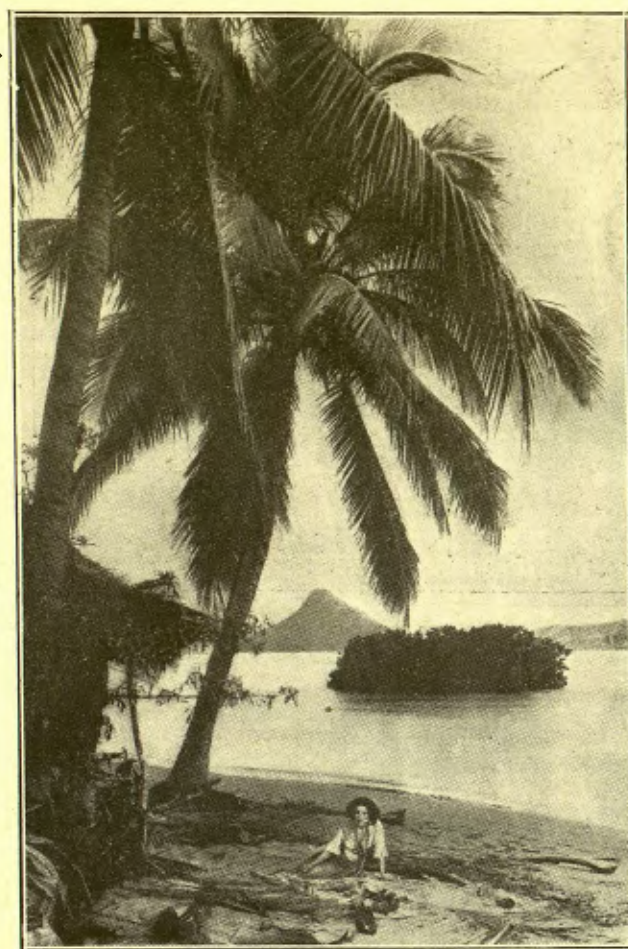
lliure — excursionisme, alpinisme, esports de neu, nudisme — que al meu entendre té totes les característiques d'una devoció romàntica. Es a dir: *natura com a llibertat*; oposant-se a *civilització com a presó*; rebel·lió contra les traves socials i les petites misèries de la vida ciutadana.

Al cinema ens trobem amb una repercussió d'aquest fenomen. D'una banda, els films documentals que ens fan amics de les petites coses desconegudes i allunyades. Aquests films tenen una intenció apològica. Recordem les tres famoses produccions de Van Dyke. *Moon* era simplement la presentació del paradís. El que un romàntic anomenaria amb paraules típiques la *invitació al viatge*. *Ombres blanques* tenia ja una intenció política, col·lectiva; per això l'he citada al meu article anterior. (Civilització com a pretext de domini.) En canvi, *El pagà de Tahiti*, per bé que xop d'una intenció molt semblant, resol el problema afectiu en un sol personatge, que personalitzava una Arcàdia de somni i en feia una magnífica propaganda. Hom veia l'home lliure, clar, plàstic, alegre, salvatge; després hom veia l'home lligat de mans i peus per la civilització que li imposava un ridícul abillatge i l'exploitava sense pietat.

Aquesta contraposició entre natura i civilització, aquesta propaganda — per evangeli de llum — de la natura, és viva també al darrer film — *Cain* — de Léon Poirier.

Però tot això, diríem, és la propaganda per via positiva; hi ha també una propaganda negativa; d'atac. Constatable sobretot en alguns films soviètics. Recordem — a *Tempestat a Asia* — la caricatura de les modes europees i el seu següent esclavatge corporal; senyalen també aquestes mateixes característiques a *L'express blau*, el film de Trauberg que he comentat en l'anterior article.

GUILLEM DIAZ PLAJA

El paisatge dels films de Van Dyke

és possible algun castell enrunat i carregat de molsa; el segon fa camins amb tirallines i els flanqueja de boxos afaitats.

El romàntic estima el camp — la natura — perquè el lliure albir s'hi conrea i els camins esgarriadors són pròxims; troba que la civilització és asfixiant i cerca a qualsevol preu una alenada d'aire lliure. El clàssic, en canvi, no veu pas en el camp cap ombra de turbulència; hi cerca, si de cas, aurèola de serenitat.

Es evident que ambdues concepcions són falses, i responen a modes canviants i alterables. No hi ha cap romàntic, ni — molt menys — cap clàssic, que parli seriosament

Dibuixos sonors alemanys

Els films de dibuixos animats han arribat completament al públic. Actualment es fa difícil trobar programes sense la cinta de dibuixos sonors.

Els ianquis en tenen el monopoli de producció.

El cinema alemany — únic competidor possible al cinema nordamericà, puix que les produccions soviètiques, comercialment, no existeixen — s'ha donat de la formidable importància dels films de dibuixos i s'ha aplegat a portar realitzadors als seus estudis. La influència ianqui hi és aclaparadora. No podia ésser d'altra manera, donada l'especial psicologia del poble alemany, de la qual els dibuixos animats són completament antitètics. Els principis, la serietat, l'ordre, etc., s'oposen a la concepció essencial dels films de dibuixos. Per això produir aquests films és pels alemanys una derrota. És una claudicació a principis absolutament estranys.

Es curiós veure la U. F. A. dependre's de tots els encarcaraments, per atènyer la senzillesa, l'esquema, la deliciosa simplificació dels dibuixos animats. En la primera cinta que hem vist — *Folla serenata*, passada

fa poc al Tivoli junt amb *La darrera companyia* — encara hom no s'ha després de l'enfarcit ideològic i d'escenari, característic dels films alemanys.

Hi ha, però, un gran pas donat. No obstant, hom pot apreciar, a primera vista, grans divergències entre les dues tècniques. La puresa del film ianqui és lluny, encara, d'ésser assolida per la tècnica alemanya. L'estilització de personatges i de perspectives, es veu només intentada en els films alemanys. Les decoracions encara no han desaparegut. Les bambalines, rígides, extremadament rígides, resten encara acartonades, quan ja no poden ésser de res més que de cautxú: plegables; hom ha de poder posar-se-les — si cal — a la butxaca. Els personatges, fora dels moments de més transparent imitació ianqui, viuen mig encantats; són pobres de moviment. La mateixa música acusa aquest sentit de «migranya poètica».

L'humor, ací, és un producte minso de la torturació germànica. Hom no pot — manca gràcia — riure ni francament, ni sorollosament.

PERE GRASES

Fèmina
La més genial
creació de

WU-LI-CHANG

Avui rialla contínua amb
La señorita
de Chicago
CHARLEY CHASE

DUES PRODUCCIONS EN ESPANYOL
Metro-Goldwyn Mayer

COLISEUM

El fall unànime del
públic considera

MONTE-CARLO

l'obra mestra de

JEANETTE MAC DONALD

i de son genial creador
Ernest Lubitsch

Es un film Paramount

FANTASIO

de l'animador E. A. DUPONT,
creador de Variété ha estat
estrenada en sessió d'Art,
per "Amigos del Cine",
amb èxit clamorós.

INTERPRETS:

Maxuduín, Mary Glory,
Henri Garat

Programa GAUMONT

LES ARTS DISCOS

Els colors de la bandera

L'adveniment tan desitjat de la República Espanyola ens ha sorprès pel que ha tingut de precipitat; ens ha trobat desproveïts de tot l'emblemisme oficial. Els homes que de tota la vida havem treballat per aquest canvi polític ens havem preocupat de la substitució de la majoria d'instruments de govern d'estructura monàrquica pels d'estructura republicana, excepció dels que són de més apremiant necessitat quan l'hora del trasbals és arribada. Així, en morir la monarquia als nostres braços no havem sabut com expressar el nostre entusiasme, com cantar la concòrdia retrobada, ni com plasmar la forma de govern que nosaltres mateixos ens havem donat. Per tal de sortir del pas havem manllevat el cant de la Marsellesa, o, més ben dit, la tonada; perquè la majoria dels nostres conciutadans no coneixen la lletra de l'himne francès, ni la seva adaptació al tarannà català d'ara fa cent anys. No hem pogut disposar d'altra bandera nacional republicana que la del partit d'oposició republicana durant la monarquia, bandera que no plau a ningú, ni al mateix govern provisional de la República. Ni, en fi, no havem tingut altre remei que recórrer a la vella iconografia francesa de la matrona romana, un qualsevol bust de matrona col·locat amb la barretina frígia, quan hem volgut representar-nos la figura de la República Espanyola.

Diu si el govern de Madrid tracta de substituir els colors de l'actual bandera republicana per d'altres colors. I això és el que caldria, no sols per tal de no fer de la bandera d'un partit polític bandera federal, sinó perquè els colors de l'esmentada bandera són desassortits, llejos i tristos de composició.

Hi ha una llei colorística que, tant si es vol com si no es vol, regeix en la confecció de banderes; llei que de respectar-se o eludir-se assegurarà l'èxit o el fracàs afectiu de la bandera. I és molt probable que aquest èxit o aquest fracàs afectius repercutixin més o menys en l'economia espiritual i àdhuc, de retop, en la material de la nació. Aquesta llei colorística és la que repudia els colors negre i groc i reclama el blanc. Poc o molt, el blanc ha d'alternar amb els colors vermell, blau, verd maragda o morat, que són els únics que convenen a la bandera. L'eficiència d'aquests colors és per l'ordre següent: blau, vermell, verd, morat, sempre alternant amb el blanc. Si el blanc és escàs, com en les banderes portuguesa, turca o anglesa, la coloració massa saturada de la bandera l'entenebreix, li lleva optimisme i brillantor. Si el blanc domina massa, com en la bandera japonesa i d'altres encara més blanques, aleshores l'emblema s'empobreix i es rebaixa temiblement a la categoria de drap domèstic, a la categoria de cobrellit, de llençol o de camisa. Les banderes d'un sol color absolutament desproveïdes de blanc, com és el cas de la socialista, devenen angunioses i provoquen una sensació com d'asfíxia. Si són dos o més els colors que acaparen la bandera contra el color blanc absolutament foragit, com és el cas de les

banderes venezolana, xinesa, romanesa, aleshores a aquella sensació d'asfíxia s'afegeix la sensació de tristor, d'hivernament i de senilitat que comuniquen els colors primaris juxtaposats; i això és tan cert que àdhuc quan la bandera té una part equitativa de blanc però disposada a un extrem, com és, sense separar els dos colors primaris, la sensació de tristor i d'asfíxia és la mateixa que en les banderes de diversos colors desproveïdes de blanc, com que es constata en les banderes de Sèrbia i de Montenegro.

Si entre els colors de la bandera figura el groc, com és ara la nostra, l'espanyola, la de Bolívia, la d'Abissínia, la de Romania, en tals casos desapareix per afegidura tota la gràcia colorística de la bandera. El groc, color d'altra banda tan bonic, és el color mortal per a les banderes, i molt particularment per a les que no tenen blanc: és per a les banderes un color tan mustigador com el negre. Per això les banderes alemanya i belga són més aviat disgraciades i aclaparadores; i és per totes aquestes raons que les nostres banderes no ens acaben de satisfer. Si la bandera és tota groga, com la russa dels temps dels tzars, l'efecte és sinistre com si l'ensenyia fos tota negra: potser que, en bona part per causa d'aquest inadequat color groc, el tsarisme feu la mala fi que tots recordem...

La composició colorística més reeixida per a les banderes serà doncs la que alterni equitativament un o dos dels colors senyalats abans com els més adequats (no pas més de dos!) amb el blanc. Així són tan reeixides les banderes francesa, italiana i holandesa.

Els confeccionadors de la nova bandera republicana d'Espanya haurien de tenir en compte aquesta llei dels colors aplicats a les banderes si en volen reeixir una que aparegui eternament jove, optimista i radiant.

En la nota sobre reforma de la bandera republicana que el govern ha fet pública, s'expressa el desig d'empendre aquesta reforma segons els dictats de l'heràldica, tota vegada que l'actual bandera republicana espanyola no respon a aquests dictats. Això ens sembla una grossa equivocació, no solament perquè les lleis de l'heràldica poden en aquest cas imposar-nos una composició llejta o depressiva de colors, sinó perquè l'heràldica és una pseudo-ciència que no té aplicació sinó en l'arqueologia, i que només pot obrar sobre els pobles feudalitzats, els que reconeixen un senyor hereditari.

Potser no seria gens desatnat per part dels catalans que aprofitéssim aquesta avinentesa per a també refer la nostra bandera. Crec que els nostres conciutadans han donat proves prou evidents de civisme perquè, sense temor d'exaltar puerils xovinismes, puguin posar damunt de la taula aquesta proposta tan saludable i considerar-la amb atenció. D'altra banda, mai no es presentarà com ara una avinentesa de reforma dels colors nacionals com la que ara es presenta. I no seria pas Catalunya l'únic poble que reformés la seva bandera sense recórrer a l'heràldica.

Però, no cal dir que si el govern de Madrid o el de Barcelona decideixen perpetuar els colors de la bandera espanyola o de la catalana, tothom ha d'acatar aquestes decisions i considerar sempre més els colors actuals com si fossin els més bells i assortits del món.

JOAN SACS

BADRINAS

Mobles moderns
Sales d'exposicions
Teles De Te Ku
Objectes per a regal

Diagonal, 460.-Barcelona.-Teléfono 73963

ACTUALITATS

DISCOS

Auditòrium de discos

Fa uns mesos, diverses revistes especialitzades en música, anotaven com un gran descobriment, l'apertura de sales en les quals el concurrent, per un módic preu, podia triar un disc i sentir-lo. Això fa temps ja va ésser vist i amb no gaire èxit de durada, aquí mateix a Barcelona. Un establiment de la Rambla oferiria aquesta novetat i mentre no va passar massa temps, aquesta mateixa novetat va aguantar l'establiment; després no podia durar. Per módic que sigui el preu, sempre és extremadament car. Qualsevol espectacle proporciona un passatemps més interessant i de més durada.

En les revistes que comentem, i especialment en *La Revue Musicale*, s'argumenta a favor d'aquestes sales la facilitat que té l'auditor de poder triar dintre d'un repertori extens, propi d'un establiment públic i que no és possible en una discoteca particular. Això sempre serà una raó important, però cal mesurar-la, puix l'aimant del gramòfon especialitza les seves adquisicions de discos dintre del gènere a què el decanta la seva afició, i així ja és possible que de casa estant tingui el que hauria d'anar a triar en l'establiment públic.

Tampoc ens convenç el fet que amb el disc sigui possible fer arribar la música a llocs i ciutats on no poden formar-se ni actualment grans conjunts ni artistes de certa vàlua. En ciutats petites tampoc és possible que s'aguantin amb rendiment comercial establiments d'aquesta mena. Potser si que això fora possible amb la protecció d'un mecenatge o de corporacions públiques, però en aquest cas seria més convenient que aquests ajudessin amb cabals per a la formació de discoteques circulants.

La forma que s'ha donat a aquests auditòris, ja de si és d'una greu incomoditat, i cal advertir de passada que potser és un dels principals avantatges que compensa els molts inconvenients de la música mecànica, el poder sentir la música de casa estant i amb comoditat, que no són possibles en un local públic. Ara bé, la instal·lació dels establiments a què ens venim referint, s'ha fet en la majoria d'ells en forma que l'auditor escolta amb auriculars, i això comporta a més de la incomoditat, una distorsió de sonoritats que dificulta l'audició, i més si la transmissió entre l'aparell reproductor i l'auditor s'efectua acústicament i no per mitjans elèctrics. Afegim a més l'efecte còmic que produeix una sala amb una sèrie de senyors de cara a la paret, les faccions del rostre dels quals va reflexant el que escolta, sense cap explicació per al reste dels que són a la sala.

Cal deixar-se, doncs, d'aprofitar el disc en altre lloc que no sigui de casa estant, i més quan el disc només va dirigit a un auditor. La fabricació de discos que per ara no obte la primera matèria en forma que no es ressentí de repetides audicions, no és prou perfecta encara perquè la matèria del disc aguantí l'ús repetit i gairebé seguit a què ha d'estar sotmès en un establiment públic.

J. G.

CAMISERIA F. Vehils Vidal

32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

BRUSES models especials, des de 12 pessetes
SUÏTERS nova col·lecció, des de 8 pessetes

MITIONS (analit dibuixos exclusius, des de 3'50
CAMISES OXFORD PANAMA

"Estrella" amb coll, 12 pessetes
MOCADORS ARGENTINS

per a SENYORA, des de 7 pessetes
72 models de colls forts i fluixos
a 1 pesseta 3 per 2'50 ptes.

Un recó del mateix local

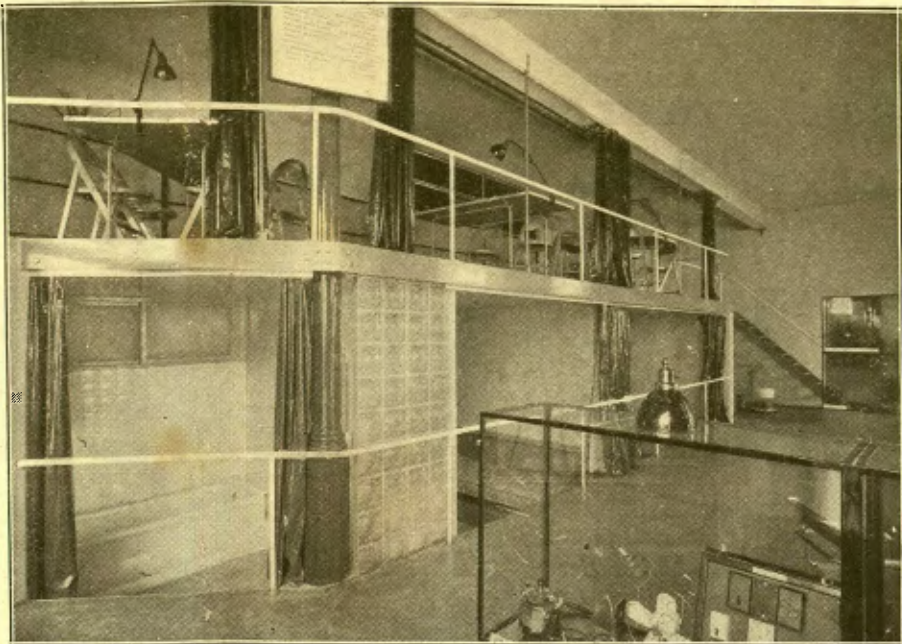
G. A. T. C. P. A. C.

El «Grup d'arquitectes i tècnics catalans per al progrés de l'arquitectura contemporània» ha inaugurat el seu local social — passeig de Pi i Margall, 99 — per així continuar la seva iniciada tasca de renovament de la nostra arquitectura.

Recordem que aquest grup, conjuntament

daran registrades totes les manifestacions del nostre món arquitectònic. Així, bona part del primer número seria dedicat a l'Exposició d'Arquitectura que es celebra l'estiu passat a San Sebastián. En la doble pàgina central s'inseriran gràfics i fotografies sobre la urbanització de la Barcelona futura.

Es un fet, doncs, que les joves promocions d'arquitectes i tècnics d'agencaments

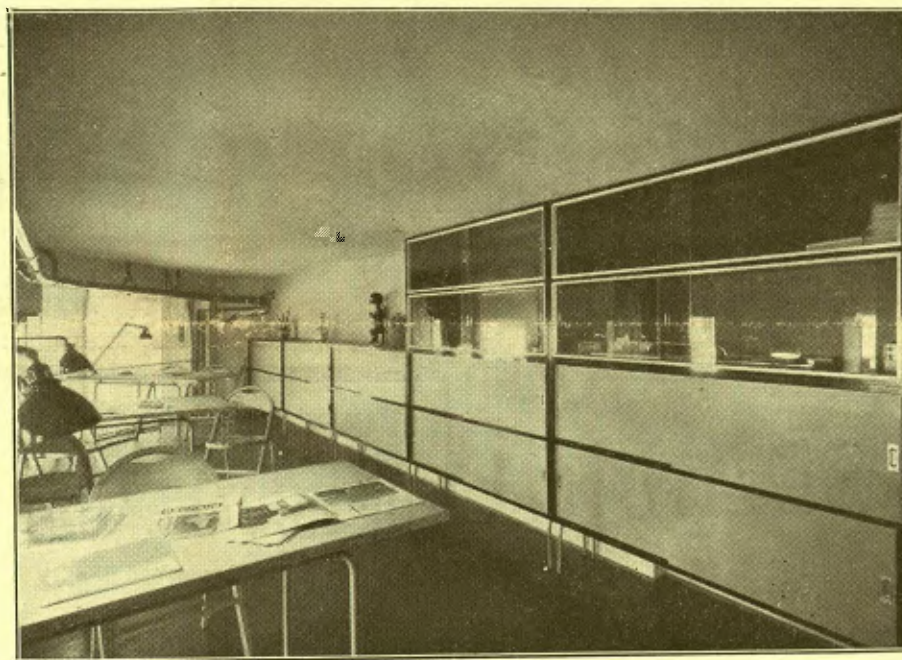

El local del G. A. T. C. P. A. C.

amb altres de similars establerts a Madrid, San Sebastián i Bilbao, formen el G. A. T. E. P. A. C., entitat representativa a l'Espanya del «Comité international pour la réalisation de l'Architecture contemporaine» (C. I. R. P. A. C.).

Els arquitectes que actualment formen el

d'interiors comencen des d'ara a organitzar seriosament i eficaçment la implantació en el nostre país, de les tendències modernes de construcció. Si, malauradament, no tenim encara institucions especialitzades per a tals finalitats, com la prestigiosa Bauhaus alemanya, podrem comptar amb l'entusias-

Un recó del mateix local

G. A. T. E. P. A. C. són: Pel grup del Centre: Srs. Martínez Chumillas, Fernando García Mercadal, F. Calvo de Azcoitia, F. López Delgado, Aníbal Alvarez i Esteban de la Mora. Pel grup del Nord: Srs. Vallej, Aizpúrua i Labayen. I pel grup català: Srs. Rodríguez Arias, R. de Churrucá, S. Illescas, J. Cl. Sert, J. Torres Clavé, Subinyo, Perales, Armengou i Alzamora. Aquests tres subgrups es regeixen independentment, actuant únicament com a grup espanyol en les relacions internacionals.

En el local recentment inaugurat hi ha una exposició de productes industrials, models d'instal·lació d'interiors, mobles, materials nous de construcció presentats per tots els industrials que han aportat llur col·laboració i ajuda a la lloable empresa dels joves arquitectes.

Fins a la data, G. A. T. C. P. A. C. compta amb els vint-i-cinc industrials següents: Siemens, Catalana del Gas, S. A., Sert, S. A., Bloch S. Broch, Fuster Fabra, J. Vallés, Rómulo Bosch, J. Blanch, Pallàs Gamandé, Eclipse, S. A., Uralita S. A., Columbia S. A., E. Sagnier, Martí i Palà, A. Rigol, E. Cardona, Biosca i Botey, S. L., E. F. Escofet i Cia., Vidua J. Ribas, H. Heydet, F. Blasi, Butsims i Cia., Vilaró i Valls, S. A., A. Tronch, i Riviere i Cia.

Cada un d'aquests industrials exhibeix mostres de la seva especialitat per tal que el visitant s'informi i conegui els avantatges dels nous materials i procediments de construcció.

Són interessants, per exemple, les peces de ciment cellular que la casa Rómulo Bosch ha introduït en la nostra construcció. Una d'aquestes solucions el tradicional revoltó de rajoles per mitjà d'una sola peça que descansa sobre la mateixa ala inferior de la biga — com en el revoltó — i amb la qual hi ha un estalvi de temps considerable.

De cada una d'aquestes cases expositors podríem — si tinguéssim prou espai — assenyalat altres tantes solucions i productes, tots ells força interessants en la construcció moderna. Deixem a la iniciativa del visitant aquesta exploració, amb la qual confiem que esdevindrà, tot seguit, un convençut defensor i practicant de les modernes solucions constructives.

Entre altres activitats del grup, anunciem l'aparició, dintre de pocs dies, de la revista trimestral A. C. (arquitectura contemporània), portantve de l'entitat, en la qual que-

me dels dirigents de la G. A. T. C. P. A. C. per realitzar la tan esperada i necessària renovació arquitectònica de la nostra ciutat, tan martiritzada per tota mena de «genialitats artístiques».

A la feina, doncs, joves arquitectes i joves decoradors!

Exposicions

De la nostra habitual visita a les galeries d'art hem de remarcar, d'antuvi, l'agradable troballa d'un pintor inèdit de prometedores possibilitats en el nostre mercat artístic. En la seva primera exposició a la Sala Busquets, Lluís Morató ens presenta teles d'un mestratge molt ajustat (com *Galerias*, *Els líbres* i els paisatges de *Sant Martí*, números 6 i 9), per les quals veiem una marcada tendència al nou *fauvisme*, assimilat, però, per un temperament agut.

Sembla que els aires de París han provat molt a l'artista sabadellenc Vila-Puig. En els seus paisatges dels voltants del Sena hi ha una matisació de grisos excel·lentment explicada.

L'actual exposició de pintures de Porcar segueix la mateixa fisonomia d'altres vegades: les composicions decoratives s'alternen amb paisatges. I com sempre, és en aquesta darrera modalitat on Porcar es fa estimar més. A cada nova exhibició els seus paisatges es mostren amb una major gravidesa. En alguns fragments, però, preferim que la pasta tingui un gruix més moderat i menys superposat, perquè cal vigilar les interferències pictòriques.

L'escultura de Pere Jou guanyarà enormement quan es decideixi a abandonar els estilismes decoratius i la premeditada acusació de les masses. Prova d'això és l'admirable bronze exposat, *Cap de nen*.

Les pintures d'Antoni de Ferrater cada dia són més agradables.

S'ha efectuat la segona exposició-adjudicació de l'Organització Joan Merli, a la Sala Badrinas.

El conjunt de l'exposició manté el to que era d'esperar, per les prestigioses signatures que en formen part. A més dels *pou-lains* de la primera exposició, els pintors: Bosch-Roger, Carme Cortés d'Agudé, Ramon López, Josep Obiols, Josep Prim, Miquel Villà i l'escultor Joan Rebull, aquest any es presenten teles dels joves pintors F. Vidal Gumà i E. Grau Sala.

Un conjunt que fa goig de veure.

MÀRIUS GIFREDA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

—Que s'ha tornat boig el personal?
—Estem sonoritzant un documental sobre les selves africanes.

(Les Nouvelles littéraires, París)

—El teu promès sap l'edat que tens?
—Sí, la sap en part.

(Ric et Rac, París)

—Amb aquest impermeable, un no s'adona de la pluja, l'hi asseguro.
—Però... com me n'adonaré que ha acabat de ploure?

(The Humorist, Londres)

—L'espirit de Beethoven ha respost? I què ha dit?
—Ha prohibit a la meua dona que segueixi tocant obres seves.

(Le Rire, París)

—El cambrer et mira com si no haguessis pagat.
—Però jo me l'estic mirant com si ja hagués pagat.

(Lustige Blätter, Berlin)

—No us en doneu vergonya, demanar caritat amb unes mans tan brutes?
—No tothom pot dur guants...

(Le Journal, París)

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.ª - Tel. 16606

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regaleissia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul'la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i raig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

—Us convé cura de repòs, res de mals de cap. Hauríeu d'anar un mes a la muntanya.
—No seria igual fer anar-hi la meua dona?

(L'Intransigeant, París)

—Un altre zero d'història?
—Si aquest mestre sempre pregunta coses que passaven quan jo encara no havia nascut...

(Il Travasso delle Idee, Roma)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

—Mira que acabar d'espantar tres pisos i dues caixes fortes i no poder obrir un paraigua!

(Ric et Rac, París)

—Em sembla que no caldrà que em treigui el coll per tallar-me els cabells.
—Encara que no es vulgui treure el barret, és igual.

(Le Matin, París)

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10010
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Anuncieu a MIRADOR

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.

que viu a

carrer

n.º

es subscriu a **MIRADOR**

del preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de

de 193

Signatura